

Datum 2024-06-18

FI dnr 23-23012

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Nya föreskrifter om clearing och avveckling av betalningar

Sammanfattning

Finansinspektionen meddelar nya föreskrifter om clearing och avveckling av betalningar som ska gälla för clearingbolag och filialer till utländska clearingbolag (clearingföreskrifterna). Föreskrifterna fyller ut kraven enligt lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar (clearinglagen) som träder i kraft den 1 juli 2024. Clearinglagen ställer krav på ett clearingbolags riskhantering, informations-, it- och cybersäkerhet, beredskap, kapital, styrning och uppdragsavtal. Syftet är att anpassa kraven på clearingverksamhet till digitaliseringen och vad som gäller internationellt och att öka motståndskraften i betalningssystemet.

Tillämpningsområdet för Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2023:12) om ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning i vissa finansiella företag utvidgas till att även omfatta clearingbolag och filialer till utländska clearingbolag. Inspektionen gör också ändringar i andra föreskrifter och allmänna råd samt lämnar nya allmänna råd med anledning av att begreppet clearingorganisation tas bort. Därutöver görs även vissa redaktionella ändringar i Finansinspektionens föreskrifter om ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning i vissa finansiella företag.

De nya föreskrifterna och allmänna råden samt ändringarna i befintliga föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 juli 2024. Bestämmelserna om uppdragsavtal i clearingföreskrifterna ska dock börja tillämpas den 1 juli 2025 för sådana uppdragsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen.....	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	3
1.3	Regleringsalternativ	5
1.4	Rättsliga förutsättningar	6
1.5	Ärendets beredning.....	7
2	Motivering och överväganden	7
2.1	Clearingföreskrifterna.....	8
2.2	Ändringar i befintliga föreskrifter.....	78
2.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	81
3	Konsekvenser	83
3.1	Inledning.....	83
3.2	Konsekvenser för samhället och konsumenterna.....	85
3.3	Konsekvenser för företagen	85
3.4	Summering av konsekvenser för företagen.....	88
3.5	Konsekvenser för små företag	89
3.6	Konsekvenser för Finansinspektionen	90
3.7	Övriga konsekvenser.....	90

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Lagen (2024:114) om clearing och avveckling av betalningar (clearinglagen) träder i kraft den 1 juli 2024 och kommer att gälla för clearingbolag och filialer till utländska clearingbolag (se prop. 2023/24:8, bet. 2023/24:FiU15, rskr. 2023/24:135).

Clearinglagen syftar till att dels anpassa reglerna för clearingverksamhet till digitaliseringen och vad som gäller internationellt, dels öka motståndskraften i betalningssystemet. Lagen ställer bland annat krav på riskhantering, styrning, informations-, it- och cybersäkerhet, beredskap, kapital och uppdragsavtal. Lagkraven är allmänt hållna och avsikten är att de ska fyllas ut genom myndighetsföreskrifter (se prop. 2023/24:8 s. 62).

Målet med Finansinspektionens föreskrifter om clearing och avveckling av betalningar (clearingföreskrifterna) är att närmare precisera de krav som clearinglagen ställer.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

1.2.1 Nuvarande regelverk

Den nuvarande regleringen av clearing och avveckling av betalningar finns i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV). Svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar och utländska företag kan enligt den regleringen få tillstånd av Finansinspektionen att yrkesmässigt driva clearingverksamhet (19 kap. 1 § LV). Ett företag som har fått ett sådant tillstånd kallas clearingorganisation. I 19–21 och 24 kap. LV finns det bestämmelser om förutsättningarna för ett sådant tillstånd, om krav på en clearingorganisations verksamhet och på deltagare i clearingverksamheten samt om prövning av ägares lämplighet. Finansinspektionens tillsyn över och möjligheter att ingripa mot clearingorganisationer regleras i 23 och 25 kap. LV.

I ett antal av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd preciseras de krav som gäller för clearingorganisationer.¹

1.2.2 Kommande regelverk

Regleringen av den finansiella infrastrukturen utgår till stor del från de internationella standarderna Principles for financial market infrastructures² (PFMI-principerna) som ges ut av Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI) och Internationella organisationen för värdepappers-tillsyn (International Organization of Securities Commissions, Iosco). Inom Europeiska unionen (EU) har de internationella standarderna som avser betalningssystem genomförts genom Europeiska centralbankens förordning (EU) nr 795/2014 av den 3 juli 2014 om krav på övervakning av system-viktiga betalningssystem (SIPS-förordningen). Denna förordning är tillämp-lig på systemviktiga betalningssystem inom euroområdet och ställer bland annat upp krav på en sund rättslig grund, styrning och riskhantering.

Clearinglagen har utformats med de internationella standarderna som förebild och har anpassats till de krav som digitaliseringen ställer på hanteringen av riskerna i verksamheten. Lagen ställer därför högre krav på riskhantering, styrning, informations-, it- och cybersäkerhet, beredskap, kapital och uppdragsavtal än de regler som gäller för clearingverksamhet i Sverige i dag.

I samband med att clearinglagen träder i kraft tas begreppet clearing-organisation bort ur LV och ersätts av begreppet clearingbolag i den nya lagen. Det är endast svenska aktiebolag som, efter tillstånd, kommer att kunna bli clearingbolag (1 kap. 1 § clearinglagen). Det betyder att svenska ekonomiska föreningar inte längre kommer att kunna bedriva clearing-verksamhet. Det kommer däremot att vara möjligt även för filialer till

¹ Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1998:22) om riktlinjer för hantering av etiska frågor hos institut som står under Finansinspektionens tillsyn, Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag, Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:17) om verksamhet på marknadsplatser, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:14) om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:4) om hantering av operativa risker, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:5) om informationssäkerhet, it-verksamhet och insättningssystem, Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2020:15) om ersättningspolicy i börser och clearingorganisationer och Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2021:2) om rapportering av händelser av väsentlig betydelse.

² https://www.bis.org/cpmi/info_pfmi.htm.

utländska clearingbolag att, efter tillstånd, bedriva clearingverksamhet i Sverige (1 kap. 2 § clearinglagen).

I clearinglagen utvidgas också begreppet clearingverksamhet. Enligt definitionen i 1 kap. 1 § andra stycket avses med clearingverksamhet att för clearingdeltagares räkning utföra

- clearing genom att begära överföring av, stämma av, bekräfta eller göra avräkning av betalningar eller upprätta slutliga positioner inför avveckling, eller
- avveckling av betalningar genom överföring.

Det innebär att hela betalningsprocessen kommer att ingå i clearingverksamheten, till skillnad från vad som hittills har gällt enligt definitionen i 1 kap. 4 c § LV. Det betyder också att det tillståndspliktiga området utvidgas.

1.3 Regleringsalternativ

Kraven i clearinglagen är allmänt hållna och avsikten är att de ska fyllas ut genom myndighetsföreskrifter (prop. 2023/24:8 s. 62). Eftersom lagkraven behöver preciseras närmare, är det inte något alternativ att avstå från en reglering. Finansinspektionen bedömer att det är nödvändigt med bindande föreskrifter för att tydliggöra kraven och säkerställa att de följs. Det är därför inte aktuellt att komplettera lagens krav genom allmänna råd.

Getswish AB (Getswish) noterar att det remitterade förslaget i vissa delar innebär att icke-bindande regler i form av allmänna råd från Finansinspektionen och riktlinjer utfärdade av Europeiska bankmyndigheten (EBA) föreslås bli bindande för alla clearingbolag oavsett bolagets storlek. Med hänsyn till att befintliga allmänna råd och riktlinjer inte är bindande för de stora företag som ska följa dem framstår det enligt Getswish inte som ändamålsenligt med bindande föreskrifter för clearingbolag. Mot bakgrund av Finansinspektionens regeringsuppdrag att förenkla regelverken för finansiella företag efterlyser Getswish en närmare motivering till varför bindande föreskrifter är nödvändigt.

Finansinspektionen konstaterar att clearingbolag bedriver verksamhet som är av avgörande betydelse för den finansiella infrastrukturen. Det är därför, enligt Finansinspektionens uppfattning, befogat att vissa krav som inte är bindande för andra finansiella företag blir bindande för clearingbolag. I

förarbetena till clearinglagen framhålls också att lagkraven bör fyllas ut genom myndighetsföreskrifter (prop. 2023/24:8 s. 62).

1.4 Rättsliga förutsättningar

Enligt clearinglagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förutsättningar för tillstånd, vilka åtgärder ett clearingbolag ska vidta för att uppfylla kraven på riskhantering, styrning, informations-, it- och cybersäkerhet, beredskap, kapital och uppdragsavtal och vilka uppgifter ett clearingbolag eller dess uppdragstagare ska lämna till Finansinspektionen eller Statistiska centralbyrån (7 kap. 1 § 1–3).

Enligt 4 § förordningen (2024:127) om clearing och avveckling av betalningar (clearingförordningen) får Finansinspektionen meddela föreskrifter om

1. förutsättningar för tillstånd enligt 2 kap. 3 § och 5 kap. 8 § clearinglagen,
2. innehållet i en ansökan om tillstånd att driva clearingverksamhet,
3. vilka uppgifter, utöver det som framgår av den förordningen, en ansökan, anmälan eller underrättelse enligt clearinglagen ska innehålla samt vilka handlingar som samtidigt ska ges in till Finansinspektionen,
4. vilka åtgärder ett clearingbolag ska vidta för att uppfylla kraven på verksamheten i 3 kap. 1–7 §§ clearinglagen, och
5. vilka uppgifter ett clearingbolag eller dess uppdragstagare ska lämna till Finansinspektionen enligt 5 kap. 2 § clearinglagen och att vissa av dessa uppgifter i stället ska lämnas till Statistiska centralbyrån.

Finansinspektionen bedömer att det i dagsläget finns behov av att ta fram föreskrifter om det som bemyndigandena omfattar, med undantag för att ett clearingbolag eller dess uppdragstagare ska lämna vissa uppgifter till Statistiska centralbyrån i stället för till Finansinspektionen (del av 4 § 5 clearingförordningen).

Som framgår av avsnitt 2.1.5 innehåller clearingföreskrifterna bestämmelser om informations-, it- och cybersäkerhet. Vissa av dessa bestämmelser tar sikte på de planer för informations-, it- och cybersäkerhet som ett clearingbolag ska ha för att kunna hantera risker, hot och sårbarheter (3 kap. 4 §

clearinglagen). När det gäller dessa bestämmelser utnyttjar inspektionen bemyndigandet som avser sådana planer (3 kap. 4 § clearinglagen och 4 § 4 clearingföreskriften). Andra bestämmelser om informations-, it- och cybersäkerhet syftar till att säkerställa att ett clearingbolag kan hantera de risker som är förknippade med informations-, it- och cybersäkerhet på ett tillfredsställande sätt. När det gäller dessa bestämmelser utnyttjar inspektionen bemyndigandet som avser riskhantering (3 kap. 2 § clearinglagen och 4 § 4 clearingföreskriften).

Frågor om bemyndiganden i vissa fall behandlas också i avsnitten 2.1.6 (under rubriken Kritisk verksamhet) och 2.1.7 (under rubriken Kapitalkrav).

1.5 Ärendets beredning

Arbetet med att ta fram föreskrifterna och de allmänna råden påbörjades under hösten 2023. Finansinspektionen har hållit två möten med en extern referensgrupp som består av representanter från Bankgirocentralen BGC AB (Bankgirot), Getswish, Svenska Bankföreningen och Sveriges riksbank (Riksbanken). På mötena har deltagarna fått möjlighet att lämna såväl allmänna synpunkter som synpunkter på specifika frågeställningar. Finansinspektionen har även samrått med Europeiska centralbanken (ECB) enligt rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler. ECB har valt att inte lämna något yttrande om föreskrifterna.

Den 18 mars 2024 remitterade Finansinspektionen förslaget till 27 myndigheter, företag och organisationer. 11 remissinstanser har lämnat remissvar och 16 har avstått från att svara. Därutöver har ett yttrande inkommit från Nordic Growth Market NGM Aktiebolag (Nordic Growth Market). Finansinspektionen redovisar och behandlar de remissynpunkter som kommit in nedan.

2 Motivering och överväganden

Finansinspektionen beslutar grundföreskrifter (clearingföreskrifterna) och allmänna råd och ändrar i befintliga föreskrifter och allmänna råd.

I avsnitten 2.1 och 2.2 redovisar Finansinspektionen föreskrifterna och de allmänna råden, utgångspunkterna för dem och vilka överväganden som inspektionen i övrigt har gjort. I avsnitt 2.3 behandlas ikraftträdande- och

övergångsbestämmelser och de överväganden som har gjorts när det gäller dessa bestämmelser.

Som framgår nedan ska clearingföreskrifterna gälla även för filialer till utländska clearingbolag. Det som sägs om aktiebolag och clearingbolag i denna promemoria gäller därför också för sådana filialer, om inget annat anges.

2.1 Clearingföreskrifterna

2.1.1 Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde

Finansinspektionens ställningstagande: Tillämpningsområdet för clearingföreskrifterna ska vara detsamma som för clearinglagen (1 kap. 1 och 2 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i sak samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Clearingföreskrifterna ska gälla för samma aktörer som clearinglagen, det vill säga clearingbolag och filialer till utländska clearingbolag (se 1 kap. 1 och 2 §§ clearinglagen). Clearinglagens bestämmelser som rör styrelse eller aktiebolag som associationsform gäller dock inte för filialer till utländska clearingbolag (1 kap. 2 § andra stycket clearinglagen). Motsvarande inskränkning behöver göras i clearingföreskrifterna. De bestämmelser som rör stiftelseurkund och bolagsordning i 2 kap. clearingföreskrifterna ska därför inte gälla för filialerna.

Proportionalitet

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om styrning, riskhantering, informationssäkerhet, it-verksamhet, beredskap och uppdragsavtal i clearingföreskrifterna ska tillämpas proportionellt i förhållande till arten, omfattningen och riskerna i clearingverksamheten (1 kap. 4 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Vid utformningen av bestämmelserna om styrning, riskhantering, informationssäkerhet, it-verksamhet, beredskap och uppdragsavtal har inspektionen beaktat att kraven inte bör vara alltför långtgående, utan att de bör anpassas till den verksamhet som ett clearing-bolag bedriver. Det kommer bland annat till uttryck genom att det ställs krav på att verksamheten i olika avseenden ska utformas på ett ändamålsenligt eller tillräckligt sätt.

Finansinspektionen anser, trots detta, att det finns skäl att förtydliga att kraven på styrning, riskhantering, informationssäkerhet, it-verksamhet, beredskap och uppdragsavtal ska tillämpas proportionellt i förhållande till riskerna i den verksamhet som bedrivs. Detta innebär inte att ett clearing-bolag helt kan underlåta att uppfylla ett krav med hänvisning till att detta inte är proportionerligt i förhållande till bolagets verksamhet, utan endast att kravet ska anpassas till riskerna i verksamheten.

Definitioner

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs definitioner av vissa begrepp som används i clearingföreskrifterna. Definitionerna ska ha samma innebörd som i andra föreskrifter som clearingbolagen och filialerna till de utländska clearingbolagen ska tillämpa och i närliggande föreskrifter (1 kap. 5 §).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll men saknade en definition av begreppet ”incident”.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* (Advokatsamfundet) efterfrågar vägledning i fråga om vad avses med ”förväntad utsträckning” respektive ”inom önskad tid” i definitionen av tillgänglighet i 1 kap. 5 § andra stycket clearingföreskrifterna. Advokatsamfundet anser vidare att det bör klargöras vad som ligger i begreppet ”rutiner” som saknar definition i föreskrifterna och hur det begreppet skiljer sig från begreppet ”interna regler” som definieras i föreskrifterna. *Getswish* anser att det finns ett behov av att införa en tydlig och enhetlig definition av ”operativa risker” i föreskrifterna och föreslår en definition som motsvarar den i 1 kap. 5 § andra stycket 4 Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:4) om hantering av operativa risker (föreskrifterna om operativa risker). Även *Bankgirot* efterfrågar en definition av ”operativ risk”.

Advokatsamfundet, Getswish och Bankgirot anser att begreppet ”incident” bör definieras i clearingföreskrifterna och föreslår en definition som motsvarar den i 1 kap. 5 § andra stycket 2 föreskrifterna om operativa risker.

Finansinspektionens skäl: Som framgår av avsnitt 2.1.4 ska vissa bestämmelser om styrning och riskhantering i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:1) om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut (SRK-föreskrifterna) och i föreskrifterna om operativa risker tillämpas även av clearingbolag och filialer till utländska clearingbolag. Finansinspektionen anser därför att sådana begrepp som används i clearingföreskrifterna (funktion, interna regler, kontrollfunktion och process) bör ha samma innebörd som i de nämnda föreskrifterna och att innebörden bör definieras i clearingföreskrifterna. Vidare bör vissa begrepp som förekommer i 4 kap. clearingföreskrifterna om informationssäkerhet definieras. Dessa begrepp bör ha samma innebörd som i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:5) om informationssäkerhet, it-verksamhet och insättningssystem (it-föreskrifterna).

Finansinspektionen delar *Advokatsamfundets*, *Bankgirots* och *Getswish*s uppfattning att det i clearingföreskrifterna bör införas en definition av begreppet ”incident” som motsvarar definitionen i 1 kap. 5 § andra stycket 2 föreskrifterna om operativa risker. När det gäller begreppet ”operativa risker” framgår det av förarbetena till clearinglagen att operativa risker kan beskrivas som brister i informationssystem eller interna processer, mänskliga fel, bristande ledning eller driftsavbrott orsakade av externa händelser eller utkontraktering som kan medföra nedsättning, försämring eller avbrott av tillhandahållna tjänster (prop. 2023/24:8 s. 72). Finansinspektionen anser därför, till skillnad från Bankgirot och Getswish, att det inte behövs någon definition av begreppet i clearingföreskrifterna.

Advokatsamfundet har efterfrågat ett förtydligande av begreppet ”tillgänglighet” och undrar vad som avses med begreppet ”rutiner”. Begreppet ”tillgänglighet” har samma innebörd i clearingföreskrifterna som i 1 kap. 3 § andra stycket it-föreskrifterna. Vad som ligger i att information ska vara tillgänglig i förväntad utsträckning och inom önskad tid kan variera beroende på informationens art. Med rutiner avses ett strukturerat arbetssätt att utföra en uppgift på. Finansinspektionen bedömer dock att det är tillräckligt att ställa krav på interna regler och uttrycket ”interna regler och rutiner” som fanns med i det remitterade förslaget används inte i clearingföreskrifterna.

2.1.2 Ansökan om tillstånd för clearingverksamhet

Utgångspunkter

Förutsättningarna för tillstånd anges i 2 kap. 3 § clearinglagen. Ett aktiebolag ska enligt den bestämmelsen ges tillstånd om

- bolagsordningen inte strider mot den lagen eller någon annan författning,
- det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att bedrivas enligt den lagen och andra författningar,
- den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i bolaget bedöms lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av bolaget,
- den som ska ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av bolaget och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift,
- styrelsen i sin helhet har tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att leda bolaget, och
- bolaget uppfyller de villkor i övrigt som anges i den lagen.

En ansökan om tillstånd att bedriva clearingverksamhet ska innehålla en beskrivning av den planerade verksamheten (2 kap. 9 § clearinglagen). Vid prövningen av en sådan ansökan kommer Finansinspektionen att bedöma om den planerade verksamheten uppfyller de ovannämnda kraven. Det är därför nödvändigt att inspektionen redan i ansökan får in alla uppgifter som är relevanta för en sådan bedömning.

Bestämmelserna i clearingföreskrifterna om vad en ansökan ska innehålla utgår från bestämmelserna om vad en ansökan om tillstånd att driva clearingverksamhet enligt 19 kap. LV ska innehålla enligt Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:17) om verksamhet på marknadsplatser. Inspektionen gör dock vissa justeringar och tillägg med anledning av de nya krav som följer av clearinglagen.

Beskrivning av verksamheten

Finansinspektionens ställningstagande: Innehållet i en sådan beskrivning av den planerade verksamheten som avses i 2 kap. 9 § clearinglagen preciseras i 2 kap. 2 § clearingföreskrifterna.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Enligt det remitterade förslaget skulle ett aktiebolag lämna en redogörelse för aktiebolagets hantering av informationssäkerhet och it-verksamhet som bland annat skulle innefatta vilka etablerade standarder och ramverk för it-riskhantering som, i förekommande fall, ska tillämpas.

Remissinstanserna: *Advokatsamfundet* föreslår att uttrycken ”suppleant” och ”verkställande direktörens eventuella ställföreträdare” bör användas i stället för uttrycket ”ersättare”, då det senare uttrycket vanligtvis inte används i dessa sammanhang. Advokatsamfundet anser även att det bör tydliggöras hur begreppen ”funktion” som definieras i 1 kap. 5 § andra stycket clearingföreskrifterna förhåller sig till begreppet ”område” i 2 kap. 2 § 2 a. Advokatsamfundet efterfrågar också klargörande om huruvida bolagen själva har att, och kan, fastställa vilka processer som är väsentliga, i enlighet med bestämmelsen i föreskrifterna om operativa risker, när de ska ge in flödesschema enligt 2 kap. 2 § 4 clearingföreskrifterna. Om bolagen inte själva är fria att avgöra vad som utgör en väsentlig process efterfrågas ett klargörande om vad som enligt förslaget avses med ”väsentliga processer”. Advokatsamfundet anser vidare att det bör klargöras vad som avses med ”huvudsakliga risker”. Det är av vikt för bolagen att veta vad det är som Finansinspektionen förväntar sig, eller huruvida det är bolagen själva som får och ska göra den bedömningen. Advokatsamfundet anser också att det bör klargöras vad som ligger i kravet ”väsentliga” i förhållande till it-systemens funktioner och användningsområden. Vidare efterfrågas tydliggörande av vilka ”etablerade standarder och ramverk” för it-riskhantering som avses.

Finansinspektionens skäl: En förutsättning för att ett aktiebolag ska få tillstånd att bedriva clearingverksamhet är att det kan antas att den planerade verksamheten kommer att bedrivas enligt clearinglagen och andra författningar (2 kap. 3 § 2 clearinglagen). För att kunna göra den bedömningen behöver Finansinspektionen bland annat få en tydlig och detaljerad redogörelse för

- hur clearingverksamheten är tänkt att organiseras, styras och bedrivs sunt,
- om aktiebolaget avser att bedriva sidoverksamhet,
- hur aktiebolaget ska hantera sina risker och informations-, it- och cybersäkerhet,

- hur aktiebolaget ska säkerställa att det har tillräckligt med kapital, och
- hur verksamhet som omfattas av uppdragsavtal ska hanteras.

Finansinspektionen anser därför att ett aktiebolag som ansöker om tillstånd att bedriva clearingverksamhet bör komma in med en beskrivning av den planerade verksamheten som omfattar

1. en förteckning över de personer som ska ha de befattningar som anges i 2 kap. 3 § 4 clearinglagen samt ersättare för dessa,
2. en schematisk översikt över hur verksamheten ska organiseras som innefattar en redogörelse för
 - a) de olika funktionerna,
 - b) vem som är ansvarig för respektive funktion,
 - c) hur många personer som ska vara verksamma inom dessa funktioner, samt
 - d) de åtgärder och uppgifter som utförs inom respektive funktion,
3. en redogörelse för hur de kontrollfunktioner som anges i 6 kap. 1 § SRK-föreskrifterna ska vara utformade och hur deras arbete ska bedrivas,
4. flödesscheman över de väsentliga processer som finns för clearingverksamheten,
5. en beskrivning av de väsentliga risker som verksamheten är förknippad med, samt hur dessa ska hanteras genom kontroller och andra åtgärder,
6. en uppgift om huruvida aktiebolaget avser att uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten och i så fall en beskrivning av
 - a) arten och omfattningen av uppdraget, samt
 - b) hur aktiebolaget avser att fullgöra sina skyldigheter i fråga om uppdragsavtal enligt 7 kap. clearingföreskrifterna,
7. en redogörelse för aktiebolagets hantering av informationssäkerhet och it-verksamhet som innefattar

a) hur den ska vara organiserad, styras och följas upp, och

b) de väsentliga it-systemens funktioner och användningsområden,

8. en beskrivning av

a) reglerna för clearingverksamheten enligt 3 kap. 1 § andra stycket clearinglagen,

b) de regler eller avtalsvillkor som reglerar deltagandet i clearingverksamheten,

9. en uppgift om aktiebolaget avser att bedriva sidoverksamhet och i så fall en beskrivning av den verksamheten,

10. en redogörelse för hur aktiebolaget avser att finansiera verksamheten,

11. en prognos för de tre närmast kommande verksamhetsåren som omfattar

a) balans- och resultaträkningar, och

b) en beräkning av hur stort det egna kapitalet minst ska vara enligt 6 kap. 1 § clearingföreskrifterna, och

12. de antaganden som prognosen enligt 11 bygger på samt vilken påverkan ändrade antaganden, inbegripet ändrade betalningsvolym, får på angivna prognoser och på eget kapital.

I 2 kap. 3 § 4 clearinglagen används uttrycket ”den som ska ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem”.

Finansinspektionen anser att samma begrepp bör användas i clearingföreskrifterna. Det finns därför inte skäl att i stället använda de begrepp som *Advokatsamfundet* har föreslagit.

Advokatsamfundet har efterfrågat förtydliganden av begreppet ”område” i 2 kap. 2 § 2 a clearingföreskrifterna. Enligt Finansinspektionens uppfattning bör den schematiska översikten enligt den bestämmelsen omfatta bolagets funktioner och inte områden. Finansinspektionen har därför justerat bestämmelsen i förhållande till det remitterade förslaget.

Advokatsamfundet har även efterfrågat förtydliganden om huruvida bolagen själva har att, och kan, fastställa vilka processer som är väsentliga samt av vad som avses med ”väsentliga processer”. Det ankommer på det sökande

aktiebolaget att visa att det kan antas uppfylla de krav som gäller för ett clearingbolag. Ett bolag som ansöker om tillstånd måste därför, i samband med att det ger in sin ansökan, bedöma vilka som är de väsentliga riskerna i dess verksamhet. På motsvarande sätt måste bolaget bedöma vilka it-system som är väsentliga. När Finansinspektionen sedan prövar ansökan kan inspektionen komma att begära ytterligare uppgifter om riskerna i verksamheten och de it-system som används.

Som framgår nedan ändras vissa bestämmelser i 3 kap. clearingföreskrifterna, i förhållande till det remitterade förslaget, till att gälla bara väsentliga risker. För att föreskrifterna ska vara enhetliga ändras även 2 kap. 2 § 5, i förhållande till förslaget, så att det där anges att det är de väsentliga riskerna som ska beskrivas.

Advokatsamfundet har efterfrågat vilka ”etablerade standarder och ramverk” för it-riskhantering som avses i det remitterade förslaget. Finansinspektionen anser att en redogörelse för vilka etablerade standarder och ramverk som ska användas inte är nödvändig för att bedöma om det finns skäl att anta att ett clearingbolag kan antas uppfylla kraven i clearinglagen och andra författningar. Finansinspektionen inför därför inte något sådant krav.

Övriga uppgifter och handlingar som ska ges in

Finansinspektionens ställningstagande: Ett aktiebolag ska tillsammans med en ansökan om tillstånd att bedriva clearingverksamhet ge in vissa uppgifter och handlingar som behövs för tillståndsprövningen (2 kap. 3–6 §§ clearingföreskrifterna).

Ansökan ska undertecknas av alla stiftare eller styrelseledamöter och innehålla en försäkran om att de inte är i konkurs eller har näringsförbud och att de inte heller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (2 kap. 7 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Enligt förslaget skulle ett aktiebolag tillsammans med ansökan också ge in ett registreringsbevis från Bolagsverket.

Remissinstanserna: *Advokatsamfundet* föreslår att det ska anges i clearingföreskrifterna vilka utkast till interna regler som ska ges in tillsammans med en ansökan. Vidare efterfrågar *Advokatsamfundet* vägledning om vilket eller vilka dokument som Finansinspektionen godtar som underlag för att

styrka att bolaget uppfyller kapitalkraven i föreskrifterna. *Regelrådet* anser att beskrivningen av alternativa lösningar är bristfällig och att Finansinspektionen inte tydligt har redovisat vilka alternativa lösningar som finns för förslagen, särskilt när det gäller de uppgifter som ett företag ska lämna in när det ansöker om tillstånd.

Finansinspektionens skäl: För att Finansinspektionen ska kunna bedöma om det kan antas att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt clearinglagen och andra regler som gäller för verksamheten behöver inspektionen få in vissa uppgifter utöver de som framgår av beskrivningen av verksamheten. Det rör sig om uppgifter om huruvida aktiebolaget äger andra företag och om det är part i en pågående domstolsprocess eller ett skiljeförfarande. Inspektionen behöver också ytterligare uppgifter om de fysiska och juridiska personer vars lämplighet ska bedömas inom ramen för tillståndsprövningen.

Finansinspektionen behöver också få in vissa handlingar. Det ankommer på sökanden att visa att förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda. Det är bara aktiebolag och filialer till utländska clearingbolag som kan få tillstånd att bedriva clearingverksamhet. I remissen föreslogs att ett aktiebolag tillsammans med ansökan ska lämna in ett registreringsbevis för bolaget från Bolagsverket eller en stiftelseurkund för bolaget. Finansinspektionen konstaterar dock, i likhet med *Regelrådet*, att Finansinspektionen själv kan hämta in sådana uppgifter som finns i ett registreringsbevis från aktiebolagsregistret. För att underlätta ansökningsförfarandet för ett registrerat aktiebolag väljer därför Finansinspektionen att inte införa ett krav på att ett sådant aktiebolag ska lämna in registreringsbevis. Enligt 2 kap. 8 § clearinglagen får dock ett aktiebolag ansöka om tillstånd redan innan det har registrerats. Finansinspektionen måste i ett sådant fall kunna bedöma om sökanden är ett aktiebolag. Det bör därför krävas att ett aktiebolag som inte har registrerats tillsammans med ansökan lämnar in en stiftelseurkund som visar att sökanden är ett aktiebolag.

Det bör ställas krav på att bolaget ger in sin bolagsordning för att inspektionen ska kunna bedöma den planerade verksamheten. För att Finansinspektionen ska kunna bedöma om clearingbolaget kan antas komma att bedriva verksamheten enligt de krav som clearinglagen och clearingföreskrifterna ställer på verksamheten behöver inspektionen också få in utkast till de interna regler som ska finnas. I 1 kap. 5 § andra stycket 4 clearingföreskrifterna införs en definition av interna regler. Vilka interna

regler som ett clearingbolag ska ha framgår av clearingföreskrifterna. Det är utkast till dessa regler som ska ges in tillsammans med ansökan. Till skillnad från *Advokatsamfundet* anser Finansinspektionen inte att det ytterligare behöver anges i föreskrifterna vilka utkast till interna regler som ska lämnas in tillsammans med ansökan.

För att Finansinspektionen ska kunna bedöma om bolaget har förutsättningar att uppfylla kapitalkravet bör bolaget även ge in underlag som visar att det kan uppfylla detta krav. Ett sådant underlag kan till exempel utgöras av ett yttrande från en revisor. Bolaget bör dessutom ge in kopior på årsredovisningar som avser de tre senaste räkenskapsåren om bolaget bedriver verksamhet sedan tidigare.

Om bolaget redan har ingått uppdragsavtal när det gäller uppgifter som har betydelse för clearingverksamheten bör bolaget även ge in dessa så att Finansinspektionen kan granska dem.

Det bör vidare krävas att ansökan undertecknas av alla stiftare eller styrelseledamöter. Enligt 2 kap. 1 § och 8 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551) får den som är i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken inte vara stiftare eller styrelseledamot. Detsamma gäller, enligt 11 § lagen (2014:836) om näringsförbud, den som har näringsförbud. En ansökan bör därför innehålla en försäkran från stiftarna eller styrelseledamöterna om att de inte är i konkurs eller har näringsförbud och att de inte heller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

2.1.3 Ansökan om godkännande om ändring av bolagsordning

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag som ansöker om godkännande av en ändring av bolagsordningen ska tillsammans med ansökan ge in en kopia av bolagsstämmans protokoll med ändringsbeslutet och bolagets bolagsordning. Ansökan ska undertecknas av behörig företrädare för clearingbolaget (2 kap. 8 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Enligt 2 kap. 5 § andra stycket clearinglagen ska ett clearingbolag som har beslutat att ändra sin bolagsordning ansöka om

godkännande av ändringen. En sådan ändring får inte registreras innan den har godkänts. Ändringen ska godkännas om den inte strider mot clearinglagen eller någon annan författning.

För att Finansinspektionen ska kunna pröva en ansökan om godkännande av en ändring av bolagsordningen måste inspektionen ha tillgång till den ändrade bolagsordningen som stämman beslutat om. För att inspektionen ska kunna kontrollera att beslutet har fattats i behörig ordning behöver den också ha tillgång till en kopia av det bolagsstämmoprotokoll där ändringsbeslutet framgår. Det bör därför krävas att clearingbolaget ska ge in dessa handlingar tillsammans med ansökan om godkännande. Det bör vidare krävas att ansökan undertecknas av behörig företrädare för clearingbolaget.

2.1.4 Styrning och riskhantering

Utgångspunkter

Det finns i 3 kap. 2 § clearinglagen bestämmelser om riskhantering. Ett clearingbolag ska identifiera, mäta, övervaka, internt rapportera och hantera de risker som dess verksamhet är förknippad med. Bolaget ska se till att det finns en tillfredsställande intern styrning och kontroll. I det ingår att säkerställa clearingverksamhetens operativa stabilitet. Ett clearingbolag ska beakta operativa risker och affärs-, investerings-, kredit- och likviditetsrisker. Bolaget ska säkerställa att driftssäkerheten är tillfredsställande.

I 7 § samma kapitel finns bestämmelser om styrning. Styrelsen i ett clearingbolag ansvarar för att kraven på sundhet, riskhantering, beredskap, informations-, it- och cybersäkerhet, kapital och uppdragsavtal i 3 kap. 2–6 §§ clearinglagen uppfylls och ska se till att det finns interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs. Riktlinjerna och instruktionerna ska utvärderas och ses över regelbundet.

Bestämmelserna i 3 kap. 2 § clearinglagen är utformade med 6 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse som förebild (prop. 2023/24:8 s. 103). Finansinspektionen anser därför att det finns skäl att utgå från de krav på riskhantering som ställs på kreditinstitut enligt SRK-föreskrifterna och föreskrifterna om operativa risker.

Kraven på styrning i 3 kap. 7 § clearinglagen har ingen motsvarighet i LV. Finansinspektionen anser att det finns skäl att även när det gäller krav på styrning utgå från de krav som ställs på styrning enligt SRK-föreskrifterna och föreskrifterna om operativa risker.

Finansinspektionen bedömer att de krav som ställs på styrning och riskhantering i SRK-föreskrifterna och föreskrifterna om operativa risker är förenliga med de högre krav som bland annat digitaliseringen ställer på hantering av risker i ett clearingbolags verksamhet. Kraven i föreskrifterna är också väl i linje med de principer och krav på finansiell infrastruktur som gäller internationellt.

Bestämmelserna om kontinuitetshantering i föreskrifterna om operativa risker gäller i dag för clearingorganisationer. Kreditinstitut är dessutom de huvudsakliga deltagarna i clearingverksamhet. Det är därför lämpligt att de krav som gäller enligt SRK-föreskrifterna och föreskrifterna om operativa risker också ska gälla för clearingbolag. Kraven måste dock i vissa delar anpassas till den verksamhet som clearingbolag bedriver.

Finansinspektionen anser därför att vissa bestämmelser om riskhantering och styrning i SRK-föreskrifterna och föreskrifterna om operativa risker bör gälla även för clearingbolag. Nedan redovisar Finansinspektionen de överväganden som inspektionen har gjort när det gäller vilka olika bestämmelser i föreskrifterna som bör gälla för clearingbolagen och vilka anpassningar som behöver göras med hänsyn till den verksamhet som dessa bolag bedriver.

Bestämmelser i andra föreskrifter

Allmänna organisatoriska krav

Finansinspektionens ställningstagande: Clearingbolag ska tillämpa bestämmelserna om allmänna organisatoriska krav som anges i 2 kap. 1, 3–6, 10 och 11 §§ SRK-föreskrifterna, med undantag för 1 § första stycket 8 och det som anges i 11 § om 2 och 7–9 §§ (3 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* anser dock att den författnings-tekniska utformningen som valts med ett flertal hänvisningar till andra föreskrifter gör läsningen svår och regelverket svårt att överblicka. *Bankgirot* föreslår att hänvisningarna stryks och att de relevanta bestämmelserna i stället tas in i clearingföreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Det är nödvändigt att ett clearingbolag har en ändamålsenlig organisation med tydliga rapporteringsvägar samt en tillfredsställande styrning och intern kontroll för att säkerställa clearingverksamhetens operativa stabilitet och driftssäkerhet.

I 2 kap. 1, 3–6, 10 och 11 §§ SRK-föreskrifterna finns bland annat bestämmelser om

- organisationsstruktur,
- krav på att fastställa riskaptit och riskstrategi,
- krav på interna regler för styrning och kontroll,
- krav på system och rutiner för att säkerställa att information är relevant och aktuell,
- hantering av intressekonflikter, samt
- krav på övervakning och utvärdering samt åtgärder för att korrigera brister i de system, interna kontrollmekanismer och rutiner som avser det som anges ovan.

Om ett clearingbolag följer dessa bestämmelser bedömer Finansinspektionen att det finns förutsättningar för att bolaget kan driva clearingverksamhet med operativ stabilitet och tillfredsställande driftssäkerhet. Det innebär också att styrelsen får ett tydligt ansvar för att kraven på riskhantering uppfylls på det sätt som avses enligt 3 kap. 7 § clearinglagen. Finansinspektionen har inte fått något bemyndigande att föreskriva om krav på att ett clearingbolag ska bevara uppgifter en viss tid. Av den anledningen tas det inte in något krav i clearingföreskrifterna som motsvarar det i 2 kap. 1 § första stycket 8 SRK-föreskrifterna.

När det gäller 2 kap. 11 § SRK-föreskrifterna hänvisar den paragrafen även till vissa andra bestämmelser än sådana som ett clearingbolag ska tillämpa. Den paragrafen bör därför gälla för ett clearingbolag endast i tillämpliga delar. Det innebär att ett clearingbolag ska övervaka och regelbundet utvärdera de system, interna kontrollmekanismer och rutiner som anges i 2 kap. 1, 3–6 och 10 §§, med undantag för 1 § första stycket 8, för att säkerställa att de är effektiva och ändamålsenliga. Bolaget ska dessutom vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister.

Finansinspektionen har i arbetet med clearingföreskrifterna utgått från befintliga föreskrifter och anser att det är lämpligt att hänvisa till dessa i de fall samma krav som ställs i de föreskrifterna ska gälla för clearingbolag. I många fall behöver bestämmelserna emellertid anpassas för att kunna

tillämpas av clearingbolag. I sådana fall bör de anpassade bestämmelserna införas i clearingföreskrifterna. När det inte behöver göras någon sådan anpassning, bör bestämmelserna i de befintliga föreskrifterna tillämpas av clearingbolag.

Styrelsens och den verkställande direktörens ansvar

Finansinspektionens ställningstagande: Clearingbolag ska tillämpa bestämmelserna om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar i 3 kap. 1, 2 och 4 §§ SRK-föreskrifterna (3 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Det följer av 3 kap. 7 § clearinglagen att det är styrelsen i ett clearingbolag som har det yttersta ansvaret för att verksamheten uppfyller kraven på riskhantering. Det är därför viktigt att styrelseledamöterna har kunskap om och förstår clearingbolagets organisation och dess verksamhet samt de risker som bolaget exponeras för, så att de kan ta ett aktivt ansvar för att styra och kontrollera verksamheten.

I 3 kap. 1, 2 och 4 §§ SRK-föreskrifterna finns bestämmelser om vad styrelsen ska ta hänsyn till när den fastställer företagets strategier, samt krav på ledamöternas kunskap om företagets organisationsstruktur och processer och på att styrelsen eller den verkställande direktören utvärderar hanteringen och kontrollen av riskerna.

Dessa krav bör ställas på styrelsen och den verkställande direktören även i ett clearingbolag för att bolaget ska uppfylla kraven på riskhantering enligt 3 kap. 2 § clearinglagen.

Hantering av intressekonflikter

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om hantering av intressekonflikter i 4 kap. 3, 4 och 6 §§ SRK-föreskrifterna ska tillämpas av clearingbolag (3 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Det finns en risk för att intressekonflikter kan uppstå mellan ett clearingbolag och dess clearingdeltagare. Detta gäller särskilt om clearingbolaget ägs av deltagarna, eftersom det då finns en risk att deltagarna sätter sina intressen som deltagare framför clearingbolagets intressen. Det kan också uppstå intressekonflikter mellan clearingbolaget och andra aktörer som är beroende av verksamheten i bolaget. Det finns därför skäl att reglera hur ett clearingbolag ska hantera intressekonflikter i verksamheten.

I 4 kap. 3, 4 och 6 §§ SRK-föreskrifterna ställs krav på att ett företag ska identifiera och hantera intressekonflikter som finns eller kan förväntas uppstå i verksamheten, och på att företaget ska ha interna regler för sådana intressekonflikter.

Finansinspektionen anser att de krav på hantering av intressekonflikter som ställs i SRK-föreskrifterna bör gälla även för clearingbolag.

Riskhantering

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om riskhantering i 5 kap. 1 och 4–6 §§ SRK-föreskrifterna ska tillämpas på clearingbolag, med undantag för det som anges om limiter i 1 § (3 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 5 kap. 1 och 4–6 §§ SRK-föreskrifterna ställs det krav på

- att det ska finnas ett ramverk för riskhantering och på vad det ska innehålla,
- hur risker förknippade med förändringar i verksamheten eller organisationen ska hanteras,
- riskrapportering till bland annat styrelsen, och
- företagets riskkultur.

Dessa krav bör gälla även för clearingbolag för att bolaget ska uppfylla kraven på riskhantering enligt 3 kap. 2 § clearinglagen. Det som anges om limiter i 5 kap. 1 § SRK-föreskrifterna är dock inte alltid nödvändigt för clearingverksamhet, och det bör därför inte ställas något krav på att ett clearingbolags ramverk för riskhantering ska innehålla sådana limiter.

Kontrollfunktioner och regelefterlevnad

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om kontrollfunktioner och regelefterlevnad i 6–9 kap. SRK-föreskrifterna ska tillämpas av clearingbolag, med undantag för bestämmelsen i 7 kap. 3 § 8 SRK-föreskrifterna (3 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Enligt förslaget skulle dock clearingbolag även tillämpa bestämmelsen i 7 kap. 3 § 8 SRK-föreskrifterna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* motsätter sig förslaget och anför att clearingbolag inte behöver göra antaganden och bedömningar som ligger till grund för företagets finansiella rapportering på samma sätt som kreditinstitut och anser därför att bestämmelsen i 7 kap. 3 § 8 SRK-föreskrifterna inte ska tillämpas av clearingbolag. *Getswish* lämnar motsvarande synpunkter.

Finansinspektionens skäl: I 6–9 kap. SRK-föreskrifterna ställs det krav på bland annat

- att det ska finnas oberoende funktioner för riskkontroll, regelefterlevnad och internrevision samt på hur dessa funktioner ska organiseras,
- att funktionerna ska utföra vissa uppgifter och att arbetet regleras i interna regler,
- att funktionerna har de resurser som krävs och tillgång till sådan information och it-system som behövs för arbetet,
- att personalen i funktionerna löpande utbildas,
- regelbunden rapportering om väsentliga brister och risker till bland annat styrelsen och den verkställande direktören, och på vad som ska ingå i en sådan rapport,
- de åtgärder som styrelsen och den verkställande direktören ska vidta med anledning av rapporterna och rutiner för att följa upp dessa åtgärder, och

- att det ska finnas interna regler och rutiner för regelefterlevnad.

Bestämmelserna i SRK-föreskrifterna om hur kreditinstitut ska organisera sin verksamhet bygger på de principer om tre så kallade försvarslinjer som utarbetats av Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).³ *Den första försvarslinjen* utgörs av affärsverksamheten som utför den dagliga riskhanteringen. *Den andra försvarslinjen* ska vara oberoende och utgörs av funktionen för riskkontroll och funktionen för regelefterlevnad som bland annat övervakar, kontrollerar och rapporterar företagets risker och hur företaget följer interna och externa regelverk. *Den tredje försvarslinjen* består av en oberoende internrevisionsfunktion, direkt underställd styrelsen, som bland annat ska utföra en regelbunden granskning av såväl ledning som företagets interna kontroller, kontrollfunktionernas arbete och företagets riskhantering. Internrevisionsfunktionens arbete syftar även till att bidra till bestående förbättringar i verksamheten.

Bestämmelserna i 6–9 kap. SRK-föreskrifterna reglerar den andra och den tredje försvarslinjen, och bidrar till en tydlig ansvarsfördelning som leder till att riskhanteringen och regelefterlevnaden blir tillfredsställande och effektiv. Finansinspektionen anser att bestämmelserna bör gälla även för clearingbolag för att bolagen ska uppfylla kraven på riskhantering enligt 3 kap. 2 § clearinglagen.

I likhet med *Bankgirot* och *Getswish* anser Finansinspektionen att det inte är nödvändigt att kräva att clearingbolag ska tillämpa 7 kap. 3 § 8 SRK-föreskrifterna. Den bestämmelsen bör därför inte gälla för clearingbolag.

Styrning och ansvar

Finansinspektionens ställningstagande: Förslaget om att bestämmelserna om styrning och ansvar i 2 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker ska tillämpas av clearingbolag genomförs inte.

Remisspromemorian: Enligt förslaget skulle bestämmelserna om styrning och ansvar i 2 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker, med undantag för det som anges om limiter, tillämpas av clearingbolag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* och *Getswish* pekar dock på att 2 kap.

³ Se beslutspromemorian i ärendet FI dnr 11-5610, särskilt s. 10 och 41.

1 § föreskrifterna om operativa risker överlappar med bestämmelsen i 2 kap. 3 § SRK-föreskrifterna som det föreslås att ett clearingbolag ska tillämpa.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen delar *Bankgirots* och *Getswishs* uppfattning att ett krav på att clearingbolag ska tillämpa både 2 kap. 3 § SRK-föreskrifterna och 2 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker inte är påkallat och riskerar att leda till tillämpningssvårigheter. Följaktligen införs inget krav på clearingbolag att tillämpa 2 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker.

Hantering av operativa risker i verksamheten

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om hantering av operativa risker i 5 kap. 1, 6, 7 och 10–14 §§ föreskrifterna om operativa risker ska tillämpas av clearingbolag (3 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 5 kap. 1, 6, 7 och 10–14 §§ föreskrifterna om operativa risker ställs det bland annat krav på

- att fastställa vilka processer som är av väsentlig betydelse i verksamheten och ange dessa i en förteckning,
- interna regler för hantering av legala risker och innehållet i dessa regler,
- interna regler för säkerhetsarbete och innehållet i dem,
- en process för att godkänna olika förändringar i verksamheten eller organisationen och vilka moment processen ska innehålla,
- interna regler som beskriver den ovan angivna processen och vad de interna reglerna ska innehålla, och
- hur ansvaret ska fördelas vid vissa förändringar i verksamheten.

Ett clearingbolag är särskilt utsatt för operativa risker. Det är därför av stor betydelse att sådana bolag kan hantera riskerna på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Finansinspektionen anser att detta kan uppnås om ett clearingbolag uppfyller krav som motsvarar dem i föreskrifterna om operativa risker. De bestämmelser i föreskrifterna som anges ovan bör därför gälla även för clearingbolag.

Styrning

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska driva sin verksamhet på ett etiskt ansvarsfullt och professionellt sätt samt upprätthålla en sund riskkultur (3 kap. 2 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Finansinspektionens skäl: Enligt 4 kap. 1 § SRK-föreskrifterna ska ett företag driva sin verksamhet på ett etiskt ansvarsfullt och professionellt sätt samt upprätthålla en sund riskkultur.

Finansinspektionen anser att det finns skäl att införa en liknande övergripande bestämmelse om styrning i clearingföreskrifterna för att precisera det sundhetskrav som gäller enligt 3 kap. 1 § clearinglagen.

Övervakning och utvärdering

Finansinspektionens ställningstagande: Styrelsen i ett clearingbolag ska minst årligen utvärdera och, om det behövs, uppdatera de interna regler som den har beslutat om. Den verkställande direktören ska ha motsvarande ansvar för de interna regler som han eller hon har beslutat om. Styrelsen ska regelbundet se över och bedöma effektiviteten i bolagets organisationsstruktur, rutiner och metoder. Styrelsen ska dessutom vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister (3 kap. 3 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 3 kap. 3 § SRK-föreskrifterna finns bestämmelser om att styrelsen och den verkställande direktören regelbundet, minst årligen, ska utvärdera och vid behov uppdatera interna regler. I samma paragraf anges också att styrelsen, eller den verkställande direktören, regelbundet ska se över och bedöma effektiviteten i företagets organisationsstruktur, rutiner, åtgärder, metoder med mera som det har beslutat för

att följa lagar och andra författningar som reglerar företagets tillståndspliktiga verksamhet. Styrelsen eller den verkställande direktören ska även vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister i dessa.

Finansinspektionen anser att en liknande bestämmelse bör tas in i clearingföreskrifterna för att tydliggöra vilka åtgärder ett clearingbolag ska vidta för att uppfylla kraven i 3 kap. 7 § clearinglagen.

För att säkerställa effektiviteten i bolagets organisationsstruktur, rutiner, metoder och andra åtgärder bör ansvaret för utvärderingen inte ligga på en lägre nivå än styrelsen. Att styrelsen ska få ett ökat ansvar ligger i linje med det bakomliggande syftet med clearinglagen (prop. 2023/24:8 s. 57 och 58).

Riskhantering

Utgångspunkter för riskhanteringen

Finansinspektionens ställningstagande: Alla risker som ett clearingbolag är utsatt för ska beaktas i bolagets riskhantering.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll inget särskilt ställningstagande i denna fråga.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har inga synpunkter på vilka risker som ska beaktas i riskhanteringen. *Getswish* anför dock att det i clearingföreskrifterna bör framgå att det är väsentliga risker som ska beaktas. *Getswish* hänvisar till att det i beslutspromemorian till SRK-föreskrifterna anges att det är väsentliga risker som ska beaktas av bolagen. *Bankgirot* har liknande synpunkter avseende vissa bestämmelser i clearingföreskrifterna. *Bankgirot* ifrågasätter även om det är ändamålsenligt att ställa samma krav i fråga om alla risktyper som förekommer i clearingbolag och anser att det vore bättre att skilja mellan kvantitativa och kvalitativa risker.

Finansinspektionens skäl: *Getswish* och *Bankgirot* anser att det bara är väsentliga risker som ska beaktas vid tillämpningen av bestämmelserna i 3 kap. clearingföreskrifterna. För att identifiera vad som är väsentligt behöver emellertid alla för clearingbolaget relevanta risker identifieras och mätas. Flera mindre risker kan tillsammans innebära en allvarlig riskbild. Bolaget bör därför utifrån sin riskprofil bestämma vilka risker som kan accepteras eller som behöver hanteras på ett annat sätt, det vill säga förebyggas eller motverkas (mitigeras) genom effektiva kontroller eller

andra riskmitigerande åtgärder. Finansinspektionen har med anledning av detta gjort vissa justeringar i förhållande till det remitterade förslaget. De tas upp i respektive avsnitt nedan.

När det gäller Bankgirots synpunkt om att olika risktyper kan kräva olika hantering från clearingbolagets sida bör det påpekas att de flesta av bestämmelserna om riskhantering i clearingföreskrifterna är allmänt hållna och lämnar utrymme åt clearingbolagen att göra anpassningar utifrån sin verksamhet och riskprofil. Därutöver gör Finansinspektionen vissa justeringar i förhållande till det remitterade förslaget. Dessa tas upp i respektive avsnitt nedan.

Interna regler för riskhantering

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha interna regler för riskhantering som har ett visst innehåll (3 kap. 4 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. I förslaget fanns emellertid ett krav på att styrelsen skulle besluta om de interna reglerna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* motsätter sig förslaget om att styrelsen ska besluta de interna reglerna och ifrågasätter ändamålsenligheten med en sådan ordning när det gäller interna regler för riskhantering, och anför att interna regler för till exempel testning och utvärdering av kontroller lämpligen beslutas av den verkställande direktören.

Finansinspektionens skäl: Enligt 2 kap. 2 § första stycket föreskrifterna om operativa risker ska ett företag ha interna regler för sin hantering av operativa risker som anger

1. vilka operativa risker som företaget i huvudsak är exponerat för,
2. dels de metoder och processer som används för att identifiera, mäta och hantera operativa risker, inklusive de risker som följer av uppdragsavtal, som även tar hänsyn till sällan förekommande incidenter av allvarlig art, dels rutiner för att hantera risken för att metoderna kan ge felaktiga resultat, samt

3. företagets rutiner för att fastställa och övervaka riskaptiten och limiterna enligt 2 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker.

När ett företag tillämpar dessa krav ska det ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet (2 kap. 2 § fjärde stycket). Om företaget använder risköverföring i sin hantering av operativa risker, ska det ange principerna för detta i de interna reglerna (2 kap. 2 § andra stycket). Styrelsen ska besluta om de interna reglerna (2 kap. 2 § tredje stycket).

Liknande krav bör ställas på clearingbolag för att de ska uppfylla kraven på riskhantering enligt 3 kap. 2 § clearinglagen. Vissa av kraven måste dock anpassas till den verksamhet som ett clearingbolag bedriver. I stället för att clearingbolag ska tillämpa 2 kap. 2 § föreskrifterna om operativa risker bör det därför i clearingföreskrifterna tas in en bestämmelse med krav som har anpassats till den verksamhet som bolagen bedriver.

En sådan anpassning som bör göras är att bestämmelserna om riskhantering i 3 kap. 4 § clearingföreskrifterna bör omfatta alla riskslag och inte bara operativa risker. Ytterligare anpassningar är att de krav på incidenthantering och hantering av risker som följer av uppdragsavtal som finns i 2 kap. 2 § första stycket 2 föreskrifterna om operativa risker regleras i andra bestämmelser i clearingföreskrifterna (3 kap. 11 och 12 §§ och 7 kap. clearingföreskrifterna). Detsamma gäller bestämmelsen om proportionalitet i 2 kap. 2 § fjärde stycket föreskrifterna om operativa risker. Det införs i stället en generell bestämmelse om proportionalitet i 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna. Eftersom det inte alltid är nödvändigt för clearingbolag att fastställa limiter (2 kap. 2 § första stycket 3 föreskrifterna om operativa risker) införs det inte något sådant krav. Inspektionen gör samma bedömning när det gäller den typen av risköverföring som anges i bestämmelsen i föreskrifterna om operativa risker (2 kap. 2 § andra stycket föreskrifterna om operativa risker).

Bestämmelsen i 3 kap. 4 § clearingföreskrifterna innebär dessutom att ett clearingbolag ska ange i interna regler hur bolaget ska utveckla och tillämpa kontroller för att motverka de risker som bolaget är exponerat för. Detta krav införs eftersom det är viktigt att ett clearingbolag arbetar aktivt och strukturerat med detta.

Enligt 3 kap. 7 § clearinglagen ska styrelsen se till att det finns interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs. I det remitterade förslaget angavs att de interna reglerna om riskhantering skulle beslutas av

styrelsen. I likhet med *Bankgirot* anser Finansinspektionen emellertid att det inte är nödvändigt att kräva att de interna reglerna om riskhantering ska beslutas av styrelsen och uppställer därför inget sådant krav.

Identifiering och mätning

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha metoder för att identifiera och mäta sina risker. Ett clearingbolag ska vidare identifiera risker i sina produkter, tjänster, funktioner, processer och it-system. Dessutom ska ett clearingbolag regelbundet mäta riskerna och fastställa vilka åtgärder det ska vidta för att hantera riskerna (3 kap. 5–7 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i sak samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget. *Bankgirot* motsätter sig förslaget och anser att 3 kap. 7 § clearingföreskrifterna endast bör avse ett clearingbolags väsentliga risker. Dessutom menar *Bankgirot* att eftersom det inte framgår om bestämmelsen avser väsentliga eller huvudsakliga risker framstår det som att ingen risk kan accepteras och att alla risker måste åtgärdas. *Bankgirot* efterfrågar därför ett förtydligande av om bestämmelsen medger att clearingbolagen kan acceptera risker. Vidare efterfrågar *Bankgirot* ett förtydligande av begreppet ”fastställa”. *Getswish* anser att det av proportionalitetsskäl bör förtydligas att bestämmelserna i fråga (3 kap. 5–7 och 9 §§ clearingföreskrifterna) avser operativa risker.

Finansinspektionens skäl: I 3 kap. 1–3 §§ föreskrifterna om operativa risker finns bestämmelser om identifiering och mätning av risker. I huvudsak motsvarande bestämmelser bör tas in i clearingföreskrifterna.

Till skillnad från vad som gäller enligt föreskrifterna om operativa risker bör dock bestämmelserna i clearingföreskrifterna gälla för alla risker som ett clearingbolag är utsatt för. *Getswish* anser att bestämmelserna endast bör avse operativa risker. Finansinspektionen bedömer att de risker som ett clearingbolag i första hand kan komma att vara utsatt för är operativa risker och affärsrisker. Det kan även förekomma andra typer av risker och vad som klassificeras som en operativ risk kan variera mellan olika bolag. Avsikten med bestämmelserna i clearingföreskrifterna är att precisera bestämmelsen om riskhantering i 3 kap. 2 § clearinglagen, som inte gör skillnad mellan olika risktyper. Finansinspektionen anser därför, i motsats till *Getswish*, att

bestämmelserna om identifiering och mätning av risker i clearingföreskrifterna bör omfatta samtliga risktyper. *Bankgirot* har efterfrågat ett förtydligande av vad som avses med begreppet ”fastställa”. Finansinspektionen anser att ett clearingbolag bör bestämma vad det ska göra för att hantera riskerna. Hur det ska gå till är upp till varje clearingbolag att bestämma och innebär inte att åtgärderna ska fastställas i någon särskild ordning. Det bör vidare framhållas att bestämmelsen i 3 kap. 7 § clearingföreskrifterna endast ställer krav på att ett clearingbolag ska bestämma vilka åtgärder det ska vidta för att hantera sina risker men inte på hur bolaget ska göra det. Det står därför respektive bolag fritt att använda den metodik som är mest ändamålsenlig för det bolaget och de risktyper som det är utsatt för. Även om kraven på riskhantering gäller för alla typer av risker möjliggör regleringen alltså en flexibel och situationsanpassad riskhantering.

Bankgirot har efterfrågat ett förtydligande om bestämmelsen i 3 kap. 7 § clearingföreskrifterna lämnar utrymme för clearingbolagen att hantera vissa risker genom att acceptera dem. Bolaget bör utifrån sin riskprofil bestämma vilka risker som kan accepteras eller som behöver hanteras, det vill säga mitigeras genom effektiva kontroller eller andra riskmitigerande åtgärder för att nå en acceptabel risknivå. Däremot anser Finansinspektionen att bestämmelsen inte bör vara begränsad till att avse endast väsentliga risker eftersom alla för bolaget relevanta risker måste identifieras och mätas för att det ska kunna bedöma vilka som är väsentliga.

Enligt 3 kap. 4 § 2 clearingföreskrifterna ska bolagets metoder för att bland annat mäta och identifiera risker anges i dess interna regler. Det finns därför inte anledning att, som i det remitterade förslaget, ta in ett särskilt krav på dokumentation i 3 kap. 5 §.

Eftersom det införs en generell bestämmelse om proportionalitet i 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna (se avsnitt 2.1.1), finns det inte behov av att i de föreskrifterna ta in en bestämmelse motsvarande 3 kap. 2 § andra stycket föreskrifterna om operativa risker.

Testning och utvärdering av kontroller

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska testa och utvärdera de kontroller som bolaget har för att säkerställa att det löpande kan ha kontroll över de väsentliga risker som bolaget är exponerat för (3 kap. 8 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Enligt förslaget skulle ett clearingbolag testa och utvärdera de kontroller som det skulle ha enligt 5 kap. 1 § SRK-föreskrifterna jämförd med den remitterade lydelsen av 3 kap. 1 § första stycket fjärde strecksatsen clearingföreskrifterna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* anser emellertid att Finansinspektionen bör överväga om kravet på testning av kontroller kan strykas eller omformuleras i syfte att undvika en alltför detaljerad och betungande reglering. *Getswish* menar att clearingbolagen åläggs ett mer omfattande krav vad avser testning av kontroller än vad som gäller för kreditinstitut och föreslår att bestämmelserna justeras till att endast omfatta krav på utvärdering. *Bankgirot* anför att det är otydligt om det är kontrollfunktionens eller verksamhetens ansvar att testa kontrollerna enligt 3 kap. 4 § 4 clearingföreskrifterna och huruvida testningen är riskbaserad eller inte. Enligt *Bankgirot* är det inte tydligt vad som avses med kontroller enligt 5 kap. 1 § SRK-föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag bör arbeta aktivt och strukturerat med att ta fram kontroller för att minska sannolikheten för att risker materialiseras, upptäcka materialiserade risker i tid och mildra konsekvenserna av en materialiserad risk. Ett clearingbolag bör testa och utvärdera kontrollerna för att säkerställa att de faktiskt utförs och att de är ändamålsenligt utformade. Resultatet av testningen av kontrollerna bör påverka bolagets värdering av den risk som återstår efter riskmitigerande åtgärder (residualrisk), vilket bland annat har en påverkan på kapitalkravet (se avsnitt 2.1.7).

Bankgirot har efterfrågat ett förtydligande av vad som avses med kontroller. Med kontroller avses riskmitigerande åtgärder som utförs i verksamheten, det vill säga av första försvarslinjen, för att motverka risk. Utöver de kontroller som utförs av första försvarslinjen har andra och tredje försvarslinjerna som uppgift att granska, övervaka och kontrollera verksamheten. Av 5 kap. 1 § SRK-föreskrifterna framgår att ett företags riskramverk bland annat ska innehålla de kontroller som behövs för att säkerställa att företaget löpande kan ha kontroll över de risker som det är eller kan förväntas komma att bli exponerat för. Enligt Finansinspektionens uppfattning är de kontroller som ett clearingbolag behöver ha i första hand kontroller som avser väsentliga risker även om kontroller för andra risker kan bli aktuella beroende på verksamhetens art och clearingbolagets riskprofil.

Mot bakgrund av vad Bankgirot och *Getswish* har anfört om att bestämmelserna om riskhantering (se ovan under rubriken Utgångspunkter för riskhanteringen) bör avse ett clearingbolags väsentliga risker och för att bolagens riskhantering inte ska vara alltför betungande anser Finansinspektionen att det, till skillnad från vad som angavs i det remitterade förslaget, endast bör krävas att testningen och utvärderingen ska avse kontroller som ett clearingbolag har för att säkerställa att det löpande kan ha kontroll över de väsentliga risker som bolaget är exponerat för. Vad som är en väsentlig risk bör bestämmas utifrån bolagets riskprofil.

Ett clearingbolag är en del av den finansiella infrastrukturen och marknaden för clearing och avveckling av betalningar kännetecknas av en hög koncentrationsgrad. Det är därför rimligt att det ställs höga krav på riskhantering, inklusive kontroller och kontrolltestning, för att skydda den finansiella infrastrukturen. Finansinspektionen delar därför inte *Getswish*s uppfattning att testning av kontroller skulle vara oproportionerligt betungande. Inspektionen anser i stället att kontroller behövs för att motverka eller mitigera risker. För att säkerställa att kontrollerna fungerar behöver de också testas och utvärderas.

Indikatorer med gränsvärden för operativa risker

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska fastställa och dokumentera indikatorer med gränsvärden för sina relevanta risker. Bolaget ska regelbundet se över och, om det behövs, uppdatera indikatorerna och gränsvärdena (3 kap. 9 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll, men saknade avgränsningen till relevanta risker.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* motsätter sig förslaget och anför att det inte är ändamålsenligt att fastställa och dokumentera indikatorer för samtliga risker och anser att det är tillräckligt att ta fram indikatorer för relevanta risker. *Getswish* anser att bestämmelsen enbart bör avse operativa risker.

Finansinspektionens skäl: Enligt 3 kap. 4 § första stycket föreskrifterna om operativa risker ska ett företag fastställa och dokumentera indikatorer och gränsvärden för sina operativa risker som ger en förvarning om när riskerna har ökat. I andra stycket anges att företaget regelbundet ska se över

och om det behövs uppdatera indikatorerna och gränsvärdena. Enligt tredje stycket ska företaget när det tillämpar första stycket ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. I anslutning till 3 kap. 4 § föreskrifterna om operativa risker finns allmänna råd som exemplifierar de indikatorer som företaget bör beakta.

Ett clearingbolag bör vidta liknande åtgärder för att bolaget ska uppfylla kraven på riskhantering enligt 3 kap. 2 § clearinglagen. I stället för att hänvisa till bestämmelsen i föreskrifterna om operativa risker bör det tas in en i princip motsvarande paragraf i clearingföreskrifterna (3 kap. 9 § clearingföreskrifterna). Anledningen är att inspektionen anser att de indikatorer som exemplifieras i de allmänna råden inte alltid är relevanta för clearingbolag. Så är exempelvis fallet med punkten 4 i de allmänna råden om kundklagomål.

En skillnad i förhållande till bestämmelsen i föreskrifterna om operativa risker är att det i clearingföreskrifterna bör uppställas krav på att ett clearingbolag ska ha indikatorer *med* gränsvärden för sina operativa risker. På så sätt förtydligas att det för varje indikator ska fastställas ett gränsvärde. Om ett clearingbolag till exempel använder personalomsättning som indikator ska bolaget fastställa ett gränsvärde som exempelvis en procentsats.

Finansinspektionen delar *Bankgirots* uppfattning att det inte alltid är lämpligt att ha indikatorer för alla risker och anser att kravet på indikatorer endast bör omfatta relevanta risker. Vad som är en relevant risk bör i detta sammanhang avgöras utifrån bolagets verksamhet och riskprofil. Sådana risker kan, beroende på clearingbolagets verksamhet och riskprofil, till exempel utgöras av it-risker och personrisker. Det bör dock påpekas att indikatorerna inte nödvändigtvis måste vara kvantitativa utan även kvalitativa indikatorer får användas. Till skillnad från *Getswish*, och i enlighet med den bedömning som görs ovan i avsnittet om identifiering och mätning, anser Finansinspektionen att bestämmelsen bör omfatta samtliga risktyper som omfattas av 3 kap. 2 § clearinglagen.

Eftersom det införs en generell bestämmelse om proportionalitet i 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna, finns det inte behov av att i de föreskrifterna ta in en bestämmelse motsvarande 3 kap. 4 § tredje stycket föreskrifterna om operativa risker.

Dokumentation och ansvar för processer enligt 5 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska dokumentera de processer som ska finnas enligt 5 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker och utse en ansvarig person eller funktion som är ansvarig för varje sådan process (3 kap. 10 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* efterfrågar ett förtydligande av om bestämmelsen gäller samtliga risker eller enbart operativa risker. *Getswish* efterfrågar ett förtydligande av kopplingen mellan lagstiftningens begrepp ”kritisk verksamhet” i 3 kap. 3 § clearinglagen och begreppet ”processer i verksamheten som är av väsentlig betydelse” i 3 kap. 10 § clearingföreskrifterna (som hänvisar till 5 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker).

Finansinspektionens skäl: Ett företag ska enligt 5 kap. 2 § föreskrifterna om operativa risker dokumentera de processer som ska fastställas enligt 1 § samma kapitel och utse en ansvarig person eller funktion för varje sådan process. Enligt 3 § samma kapitel ska ett företag i interna regler ange hur det ska dokumentera processerna och hur operativa risker i dessa ska hanteras. Företaget ska ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Det finns också allmänna råd som förtydligar innehållet i processdokumentationen enligt 5 kap. 2 §. Enligt dessa bör dokumentationen beskriva

1. vilka regler som påverkar processens utformning,
2. processens huvudsakliga aktiviteter och deras samband (flödesschema),
3. vilken information som används i aktiviteterna enligt 2,
4. de krav som ställs på kvalitet i informationen enligt 3,
5. vilka it-system som stödjer processen,
6. när kontroll görs och beslut fattas i processen,

7. intressenter till processen, till exempel personal, kunder, myndigheter, underleverantörer och andra företag, samt

8. processens resultat, till exempel en tjänst, produkt eller en annan uteffekt.

Finansinspektionen anser att ett clearingbolag bör vidta motsvarande åtgärder som anges i 5 kap. 2 och 3 §§ föreskrifterna om operativa risker för att uppfylla kraven på riskhantering enligt 3 kap. 2 § clearinglagen och en bestämmelse om detta tas in i clearingföreskrifterna. Eftersom det införs en generell bestämmelse om proportionalitet i 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna finns det inte behov av att ta in en bestämmelse motsvarande 5 kap. 3 § andra stycket föreskrifterna om operativa risker. Dessutom bör de delar av de allmänna råden som är relevanta för den verksamhet som ett clearingbolag driver (punkterna 2, 3, 5, 6 och 8) göras bindande genom att de tas in i en bestämmelse i clearingföreskrifterna.

Kravet på dokumentation omfattar endast sådana processer som avses i 5 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker, det vill säga processer som är av väsentlig betydelse för clearingbolagets verksamhet. Ett clearingbolag ska därför fastställa vilka de processerna är och sedan dokumentera dem. Exempel på sådana processer kan vara clearingprocesser, incidenthanteringsprocesser, it-förändringsprocesser och behörighetsprocesser.

När det gäller *Bankgirots* fråga om bestämmelsen avser samtliga risker eller enbart operativa risker så framgår det av 5 kap. 1 § föreskrifterna om operativa risker jämförd med 1 kap. 1 § samma föreskrifter att bestämmelserna avser operativa risker.

När det gäller *Getswishs* fråga om hur begreppet ”processer i verksamheten som är av väsentlig betydelse” förhåller sig till begreppet ”kritisk verksamhet” i 3 kap. 3 § clearinglagen bör det noteras att kravet på riskhantering i 3 kap. 2 § clearinglagen inte är begränsat till kritisk verksamhet utan omfattar all verksamhet i likhet med vad som gäller för till exempel kreditinstitut (se 6 kap. 2 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse och prop. 2023/24:8 s. 72).

Hantering av incidenter

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha interna regler för att hantera, dokumentera, analysera och internt rapportera de incidenter som uppstår i verksamheten. Bolaget ska rapportera allvarliga

incidenter till styrelsen och den verkställande direktören (3 kap. 11 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska efter en allvarlig incident analysera orsakerna till den samt bedöma om det finns ett behov av att förbättra it-system, processer, kontroller och beredskap samt vidta nödvändiga åtgärder (3 kap. 12 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Uttrycket ”interna regler och rutiner” har ändrats till begreppet ”interna regler” i 3 kap. 11 § clearingföreskrifterna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Advokatsamfundet* efterfrågar dock ett närmare förtydligande av och exempel på vad som omfattas av begreppet ”verksamhetsprocess”. *Bankgirot* anser att begreppet ”allvarlig incident” bör definieras som en incident som medför en större eller väsentlig påverkan på clearingdeltagarna. Vid bedömningen av om en incident är allvarlig ska, enligt Bankgirot, principen om proportionalitet tillämpas i enlighet med 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna och kriterierna i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2021:2) om rapportering av händelser av väsentlig betydelse bör också beaktas. *Getswish* anser att den i remisspromemorian föreslagna definitionen av en allvarlig incident är alltför bred och föreslår att definitionen kompletteras med att en allvarlig incidenten även ska bedömas medföra en väsentlig påverkan på clearingdeltagarna.

Finansinspektionens skäl: I 3 kap. 5 och 6 §§ föreskrifterna om operativa risker finns bestämmelser om incidenter. Enligt dessa bestämmelser ska ett företag bland annat ha interna regler för att hantera de incidenter som uppstår i verksamheten. När det inträffar en incident ska företaget dokumentera och analysera incidenten. Detta gäller dock inte om en incident anmäls anonymt. Företaget ska använda uppgifterna när det identifierar och mäter operativa risker.

Clearingbolag agerar mellanhand på betalningsmarknaden och förmedlar ett stort antal betalningar. Det gör att incidenter som kan uppstå i ett clearingbolags verksamhet kan se annorlunda ut jämfört med sådana incidenter som kan uppstå i exempelvis kreditinstitut. Det finns därför skäl att anpassa kraven på incidenthantering till sådana incidenter som är mest relevanta i ett clearingbolag. Bestämmelserna i clearingföreskrifterna bör därför endast

delvis motsvara bestämmelserna i 3 kap. 5 och 6 §§ föreskrifterna om operativa risker.

Enligt det remitterade förslaget skulle ett clearingbolag ha interna regler och rutiner för incidenthanteringen. Finansinspektionen bedömer att det inte finns skäl att ställa krav på rutiner i detta avseende och inför endast krav på att bolaget har interna regler om detta.

Det finns anledning att i clearingföreskrifterna ange mer utförligt vad de interna reglerna för incidenter ska innehålla, i förhållande till vad som gäller enligt föreskrifterna om operativa risker. Det bör i clearingföreskrifterna anges att reglerna ska omfatta hantering, dokumentation, analys och intern rapportering. Syftet är att säkerställa att det finns rutiner för att hantera incidenter, det vill säga att prioritera och lösa det aktuella problemet och att förstå orsaken till det och för att clearingbolaget ska kunna sätta in åtgärder för att undvika att samma orsak inte leder till upprepade incidenter.

Det bör vidare i clearingföreskrifterna förtydligas att om det inträffar en allvarlig incident, så ska clearingbolaget identifiera och analysera orsakerna till incidenten och bedöma vilket behov av förbättringar i verksamheten som kan vara nödvändiga med anledning av den. Vad som är att anse som en allvarlig incident kan variera mellan olika clearingbolag beroende på hur en störning i clearingbolagets verksamhet kan påverka betalningssystemet som helhet.

Bankgirot och *Getswish* har lämnat synpunkter i fråga om vad som bör anses vara en allvarlig incident. Bankgirot anser bland annat att kriterierna i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2021:2) om rapportering av händelser av väsentlig betydelse bör beaktas. Finansinspektionen konstaterar att de allmänna råden syftar till att definiera hur allvarlig en incident ska vara för att den bör rapporteras till Finansinspektionen. De har inte till syfte att definiera trösklar för intern rapportering, som rimligtvis är lägre än trösklarna för att rapportera incidenter till Finansinspektionen. Varje bolag behöver självt bestämma sin klassificering av incidenter för att på så vis prioritera incidenthanteringen och vilken typ av incidenter den verkställande direktören och styrelsen ska informeras om. Eftersom clearingbolagen i hög grad är digitaliserade är det sannolikt att flertalet incidenter är av it-teknisk karaktär, med eller utan påverkan på clearingdeltagare och slutkunder. Det kan dock förekomma incidenter av andra slag som kan vara av stor vikt för bolagen och bolagen måste själva definiera och klassificera sådana incidenter.

Med hänsyn till de incidenter som kan uppstå i ett clearingbolags verksamhet finns det ett särskilt behov av att förtydliga att bolaget måste se över behovet av förbättringar av it-system, processer, kontroller och beredskap i samband med en incident. I detta ligger också att det är viktigt att ett clearingbolag drar lärdomar av incidenter när de inträffar och hur de hade kunnat förebyggas eftersom incidenter i clearingverksamheten kan medföra en betydande störning för betalningssystemet i stort. När det gäller *Advokatsamfundets* fråga om vad som avses med "verksamhetsprocesser" så gör Finansinspektionen en justering i förhållande till det remitterade förslaget så att det i stället anges att det är behovet av förbättringar av processer som avses (3 kap. 12 § andra stycket clearingföreskrifterna). Begreppet "process" definieras i 1 kap. 5 § andra stycket 8 clearingföreskrifterna.

Det bör också framgå i clearingföreskrifterna att allvarliga incidenter ska rapporteras till styrelsen och den verkställande direktören. Genom att styrelsen och den verkställande direktören får information om sådana incidenter har de möjlighet att säkerställa att långsiktiga åtgärder kan vidtas om det behövs.

Finansinspektionen anser att övriga krav som ställs i 3 kap. 5 och 6 §§ föreskrifterna om operativa risker, inte är relevanta för ett clearingbolags verksamhet. Därför införs ingen motsvarighet till dessa krav för clearingbolagen.

Driftssäkerhet

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska fastställa mål för driftssäkerhet och övervaka och regelbundet utvärdera om det uppfyller dessa mål. Clearingbolaget ska ha interna regler för att uppnå målen. Ett clearingbolag ska också säkerställa att det har tillräcklig kapacitet för att uppnå målen, samt övervaka och testa denna kapacitet och prestandan i sina it-system. Dessutom ska clearingbolaget, om det behövs, ta fram dels prognoser över efterfrågan på bolagets tjänster och produkter, dels lämpliga planer för att anpassa sig till förändringar i betalningsvolymen eller i tekniska krav (3 kap. 13 och 14 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. I förslaget fanns dock ett krav på att testerna skulle innefatta stresstester. Enligt förslaget skulle bolaget även ta fram prognoser och planer enligt 3 kap. 14 § clearingföreskrifterna löpande och inte enbart om det behövs.

Vidare har uttrycket ”interna regler och rutiner” ändrats till begreppet ”interna regler” i 3 kap. 13 § första stycket clearingföreskrifterna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* anser emellertid att bestämmelsen i 3 kap. 14 § clearingföreskrifterna är otydlig och önskar ett förtydligande av om prognoser och planer ska tas fram regelbundet eller om det behövs, alternativt regelbundet och uppdateras om det behövs. *Bankgirot* motsätter sig att tester av kapaciteten och prestandan i de tekniska systemen ska inkludera stresstester. Bankgirot anser att det inte är ändamålsenligt att uppställa ett generellt krav på stresstester utan menar att stresstester bör utgöra ett av flera alternativa sätt för clearingbolag att säkerställa tillräcklig kapacitet. Vidare efterfrågar Bankgirot vissa förtydliganden.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag ska enligt 3 kap. 2 § clearinglagen säkerställa att verksamheten är operativt stabil och har en tillfredsställande driftssäkerhet. Det innebär att clearingbolagets förmåga att driva sin verksamhet ska upprätthållas även vid stressade situationer (prop. 2023/24:8 s. 73).

När det gäller hur ett clearingbolag ska uppfylla dessa krav, saknas det lämpliga förebilder i andra föreskrifter. Finansinspektionen konstaterar dock att det, med hänsyn till clearingbolagens betydelsefulla roll i betalningssystemet, finns skäl att ställa höga krav på de åtgärder som ett clearingbolag ska vidta för att det ska kunna säkerställa driftssäkerhet och operativ stabilitet.

Finansinspektionen anser att det bör införas ett krav på att clearingbolag ska fastställa mål för sin driftssäkerhet, som innefattar såväl kvantitativa som kvalitativa mått. I likhet med den bedömning som görs ovan under rubriken Hantering av incidenter anser Finansinspektionen att det inte behöver ställas krav på att ett clearingbolag ska ha rutiner för att nå målen om driftssäkerhet, utan att det räcker att bolaget har interna regler för detta. Finansinspektionen justerar därför bestämmelsen i 3 kap. 13 § första stycket i förhållande till det remitterade förslaget så att begreppet ”rutiner” utgår.

Syftet med bestämmelserna i 3 kap. 13 och 14 §§ clearingföreskrifterna är att säkerställa en hög tillgänglighet i clearingbolagets tjänster och produkter, och därmed också i det svenska betalningssystemet. För att säkerställa hög tillgänglighet är det också viktigt att clearingbolaget övervakar och regelbundet utvärderar att det uppfyller målen.

En av flera förutsättningar för att ett clearingbolag ska kunna uppfylla de mål som det har fastställt är att bolaget har tillräcklig kapacitet även vid ökade betalningsvolymerna och i situationer som innefattar operativ eller finansiell stress. Det innebär bland annat att clearingbolaget måste ha it-system som har kapacitet att hantera sådana situationer. För att bolaget ska kunna säkerställa den driftssäkerhet som krävs, bör det finnas ett krav på att det övervakar och genomför tester av den faktiska kapaciteten och prestandan i de it-system som det använder i clearingverksamheten. Finansinspektionen delar *Bankgirots* uppfattning att det inte bör krävas att testerna ska innefatta stresstester och inför därför inte något sådant krav. Testerna kan alltså genomföras med andra metoder. I 4 och 5 kap. clearingföreskrifterna införs även krav på clearingbolags informations-, it- och cybersäkerhet och beredskap som bidrar till en förbättrad driftssäkerhet (se avsnitten 2.1.5 och 2.1.6). I förhållande till förslaget förtydligas det att testerna ska avse de it-system som bolaget använder i clearingverksamheten (3 kap. 14 § andra stycket clearingföreskrifterna).

Det bör också ställas krav på att ett clearingbolag tar fram prognoser över efterfrågan på bolagets tjänster och produkter, så att det i sin kapacitetsplanering kan förbereda sig för ökade betalningsvolymerna och ha den kapacitet som krävs för det. Därutöver bör det också ställas krav på att bolaget tar fram planer för hur det ska anpassa sig till förändringar i betalningsvolymerna och ändrade tekniska krav, till exempel om en ny ISO-standard antas.

Som *Getswish* och Bankgirot påpekar kan det bli otydligt om bestämmelsen i 3 kap. 14 § tredje stycket clearingföreskrifterna utformas som att prognoser och planer ska tas fram ”regelbundet och om det behövs”. Finansinspektionen anser att det är tillräckligt att prognoser och planer tas fram om det behövs och utformar därför bestämmelsen på sådant sätt.

2.1.5 Informations-, it- och cybersäkerhet

Utgångspunkter

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelserna om informations-, it- och cybersäkerhet för clearingbolag utformas med utgångspunkt i 2 och 3 kap. it-föreskrifterna.

Remisspromemorian: Förslaget hade i sak samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* anför att bestämmelserna endast innebär marginella förändringar i förhållande till gällande föreskrifter om informations-, it- och cybersäkerhet. *Bankgirot* anser att tolknings-svårigheter kan innebära svårigheter för clearingbolagen att leva upp till tillsynsmyndighetens förväntan. *Getswish* anför att det finns risk för regelkonflikter mellan å ena sidan clearinglagen och clearingföreskrifterna och å andra sidan EU:s förordning om digital operativ motståndskraft för finanssektorn⁴ (Dora-förordningen) med tillhörande delegerade akter. *Getswish* anser att clearingbolag kan komma att ses som en IKT-tredjepartsleverantör enligt Dora-förordningen och att det innebär att riskhanteringskraven i clearinglagen kan komma i konflikt med avtals- och uppsägningsrättigheterna som finansiella entiteter har rätt att kräva av IKT-tredjepartsleverantörer enligt den förordningen.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag ska ha planer för sin informations-, it- och cybersäkerhet för att kunna hantera risker, hot och sårbarheter. Bolaget ska se över och utvärdera planerna regelbundet (3 kap. 4 § clearinglagen).

Ett clearingbolag ska också identifiera, mäta, övervaka, internt rapportera och hantera risker som dess verksamhet är förknippad med. Bolaget ska se till att det finns en tillfredsställande intern styrning och kontroll. I det ingår att säkerställa clearingverksamhetens operativa stabilitet. Bolaget ska beakta operativa risker och affärs-, investerings, kredit- och likviditetsrisker. Bolaget ska även säkerställa att driftssäkerheten är tillfredsställande (3 kap. 2 § clearinglagen).

Enligt nuvarande regler ska en clearingorganisation tillgodose de säkerhetskrav som är förenade med verksamheten (20 kap. 1 § andra stycket LV). Det innebär att clearingorganisationen ska uppfylla högt ställda krav vad avser organisation, riskhanteringssystem samt säkra tekniska system (prop. 2023/24:8 s. 76). I 2 och 3 kap. it-föreskrifterna finns bestämmelser om hur en clearingorganisation ska hantera informationssäkerhet och it-verksamhet.

Bankgirot menar att bestämmelserna i 4 kap. clearingföreskrifterna endast innebär marginella förändringar i förhållande till it-föreskrifterna och att

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 av den 14 december 2022 om digital operativ motståndskraft för finanssektorn och om ändring av förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 648/2012, (EU) nr 600/2014, (EU) nr 909/2014 och (EU) 2016/1011.

tolkningssvårigheter kan innebära svårigheter för clearingbolagen att leva upp till tillsynsmyndighetens förväntan. Finansinspektionen anser dock att det finns skäl att utgå från bestämmelserna i 2 och 3 kap. it-föreskrifterna vid utformningen av de nya bestämmelserna om informationssäkerhet och it-verksamhet. På så sätt kan en enhetlig reglering av de finansiella företagens arbete med informations-, it- och cybersäkerhet uppnås. Vissa anpassningar måste dock göras med hänsyn till de krav som ställs i clearinglagen.

Genom Dora-förordningen, som börjar tillämpas den 17 januari 2025, införs nya krav på företag inom den finansiella sektorn, bland annat på informationssäkerhet och it-verksamhet. Förordningen kommer att gälla för de flesta finansiella företag, däribland kreditinstitut. Den kommer däremot inte att gälla för clearingbolag.

Den digitala utvecklingen på betalningsmarknaden går snabbt. Clearingbolag har en central roll på den marknaden och för betalningsinfrastrukturen i stort. Ett clearingbolag måste ha en ändamålsenlig informationssäkerhet och it-verksamhet för att clearingverksamheten ska fungera väl. Finansinspektionen anser därför att det i och för sig skulle kunna finnas skäl att ställa minst lika höga krav på ett clearingbolags informationssäkerhet och it-verksamhet som kommer att gälla för andra finansiella företag enligt Dora-förordningen. En kompletterande reglering till Dora-förordningen håller dock på att arbetas fram inom EU och i Sverige. Finansinspektionen anser därför att det i dagsläget finns skäl att vid utformningen av bestämmelser om informationssäkerhet och it-verksamhet för clearingbolag utgå från de bestämmelser som gäller för clearingorganisationer, med vissa anpassningar. Inspektionen kan emellertid komma att se över de krav som nu införs för clearingbolag när Dora-förordningen och den kompletterande lagstiftningen har börjat tillämpas. Finansinspektionen delar inte *Getswishes* bedömning att bestämmelserna i clearingföreskrifterna innebär konflikter med Dora-förordningen.

Interna regler för informations-, it- och cybersäkerhet

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha interna regler för sitt arbete med informations-, it- och cybersäkerhet (4 kap. 1 § clearingföreskrifterna). De planer för informations-, it- och cybersäkerhet som ett clearingbolag ska ha enligt 3 kap. 4 § clearinglagen ska framgå av bolagets interna regler (4 kap. 2 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* efterfrågar ett förtydligande av vad som avses med begreppet ”planer”, särskilt utifrån vad som beskrivs i 4 kap. 8 § clearingföreskrifterna i fråga om interna regler för informationssäkerhet. Även *Bankgirot* efterfrågar en närmare precisering av begreppet ”planer” och efterfrågar förtydligande om huruvida uppräknningen i förarbetena till clearinglagen av de områden som planerna bör omfatta är uttömmande eller om ytterligare planer bör inkluderas. *Bankgirot* efterfrågar även ett förtydligande av huruvida begreppet ”informationssäkerhet” utgör ett samlingsbegrepp som också innefattar it-säkerhet och cybersäkerhet. *Advokatsamfundet* noterar att clearingföreskrifterna innehåller en definition av begreppet ”informationssäkerhet” men ingen definition av begreppen ”it-säkerhet” eller ”cybersäkerhet” och efterfrågar att det införs definitioner av de två senare begreppen i föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag ska ha planer för informations-, it- och cybersäkerhet för att kunna hantera risker, hot och sårbarheter (3 kap. 4 § clearinglagen). För att det tydligt ska framgå hur ett clearingbolag arbetar med informations-, it- och cybersäkerhet, bör ett clearingbolag ha interna regler för detta arbete. Av dessa interna regler bör de planer som bolaget ska ha enligt clearinglagen framgå. På så sätt säkerställs att planerna dokumenteras och därmed finns tillgängliga för bolaget. *Bankgirot* och *Getswish* har efterfrågat ett förtydligande av begreppet ”planer”. Med planer avses i 4 kap. 2 § clearingföreskrifterna detsamma som i 3 kap. 4 § clearinglagen. Som anføres i förarbetena till clearinglagen ska planerna identifiera, bedöma och hantera risker, hot och sårbarheter. Planerna bör syfta till att säkerställa fullgod behörighetshantering till datasystemen, incidenthantering, hantering och kvalitetssäkring av it- och systemförändringar och ett fullgott cyberskydd (prop. 2023/24:8 s. 104) samt de andra områden som eventuellt krävs för att clearingbolaget ska kunna hantera risker, hot och sårbarheter.

Av förarbetena till clearinglagen framgår det att med informationssäkerhet avses verksamhet som skyddar konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet hos information, till exempel personuppgifter. Med it-säkerhet avses verksamhet som skyddar it-system och maskin- och programvara. Med cybersäkerhet avses verksamhet som skyddar clearing- eller avvecklings-systemet och clearingdeltagarna mot cyberhot (prop. 2023/24:8 s. 104).

Definitionen av begreppet "informationssäkerhet" i clearingföreskrifterna överensstämmer med den definition av begreppet som finns i 1 kap. 3 § andra stycket 1 it-föreskrifterna och överensstämmer i allt väsentligt med hur innebörden av begreppet beskrivs i förarbetena till clearinglagen. Definitionen ligger också nära den definition som finns i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps termbank för informationssäkerhet. Som framgår i föregående avsnitt ligger it-föreskrifterna till grund för utformningen av bestämmelserna i 4 kap. clearingföreskrifterna. Det är därmed en naturlig utgångspunkt att använda samma definitioner som i it-föreskrifterna. Finansinspektionen ser inte ett motsvarande behov av att definiera begreppen "it-säkerhet" och "cybersäkerhet", vilket *Advokatsamfundet* har efterfrågat. Som framgår ovan beskrivs innebörden av de båda begreppen i förarbetena till clearinglagen.

Bankgirot har efterfrågat ett förtydligande av förhållandet mellan begreppen informations-, it- och cybersäkerhet. Som framgår av definitionen i 1 kap. 5 § andra stycket 3 clearingföreskrifterna, och av förarbetena, utgör begreppet "informationssäkerhet" i detta sammanhang inte ett samlingsbegrepp. Däremot är cybersäkerhet en viktig del av arbetet med informationssäkerhet och it-säkerhet.

Informationssäkerhet

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska arbeta med informationssäkerhet genom att

- dokumentera mål och inriktning,
- säkerställa en tydlig ansvarsfördelning,
- klassificera information,
- göra riskanalyser och dokumentera dessa,
- ha interna regler för informationssäkerhet med visst innehåll,
- säkerställa att dess produktionsmiljö för it-system är separerad från test- och utvecklingsmiljöer, och
- fastställa hur det ska tilldelas, ändras och tas bort åtkomstbehörigheter till it-system (4 kap. 3–10 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Advokatsamfundet* efterfrågar ett klargörande av vad som avses med "verksamhet" i 4 kap. 4 § clearingföreskrifterna där det

framgår att ett clearingbolag ska säkerställa att det är tydligt hur ansvaret för informationssäkerheten är fördelat inom verksamheten. Vidare önskar Advokatsamfundet ett förtydligande av hur informationssäkerhetsklassificeringen enligt 4 kap. 6 § clearingföreskrifterna ska gå till.

Finansinspektionens skäl: I 2 kap. 1–6 §§ it-föreskrifterna finns bestämmelser om ledningssystem för informationssäkerhet som omfattar mål och inriktning, ansvarsfördelning och ledning, informationsklassificering och riskanalys. Bestämmelserna gäller i dag för clearingorganisationer. Som anges ovan anser Finansinspektionen att det finns skäl att utgå från dessa bestämmelser när det gäller vilka krav som ska ställas på ett clearingbolags arbete med informationssäkerhet. Det finns inte skäl att avvika från de gällande bestämmelserna, utan krav som i huvudsak motsvarar dessa bör gälla för clearingbolag. Det kan dock finnas skäl att se över kraven längre fram.

Till 2 kap. 7 § it-föreskrifterna finns allmänna råd som anger att ett företag i sina interna regler för arbetet med informationssäkerhet bör ange krav på

- fysisk säkerhet,
- skydd av datakommunikation och drift,
- spårbarhet i it-system,
- att produktionsmiljön för it-system är separerad från test- och utvecklingsmiljöer,
- styrning av åtkomst till information,
- säkerhetskrav på it-system vid inköp, utveckling, underhåll och avveckling,
- rapportering och hantering av incidenter relaterade till informationssäkerhet, och
- regelbunden kontroll av företagets it-system mot den fastställda skyddsnivån för information.

Finansinspektionen anser att innehållet i de allmänna råden i detta avseende bör tas in i bindande regler för clearingbolag. Kraven bör gälla för att säkerställa att operativa risker i clearingbolag hanteras på ett ändamålsenligt sätt.

Enligt 4 kap. 4 § clearingföreskrifterna ska ett clearingbolag säkerställa att det är tydligt hur ansvaret för informationssäkerheten är fördelat inom verksamheten. *Advokatsamfundet* har efterfrågat ett klargörande av vad som avses med ”verksamheten” och hur det ska förstås när ett clearingbolag ingår i en koncern. Med ”verksamhet” avses i bestämmelsen all verksamhet

som clearingbolaget bedriver. Clearingföreskrifterna gäller enbart clearingbolaget och inte andra bolag i en eventuell koncern.

Ett clearingbolag bör vidare omfattas av krav som motsvarar de som anges i 2 kap. 8 § it-föreskrifterna, det vill säga att bolaget ska ställa krav på hur det ska tilldela, ändra och ta bort åtkomstbehörigheter till it-system och på regelbundna kontroller av åtkomstbehörigheter.

Advokatsamfundet har efterfrågat ett förtydligande av hur informationsklassificeringen ska gå till. Finansinspektionen anser att den exempelvis kan göras genom att metodiskt bedöma informationens känslighet och potentiella konsekvenser om informationens riktighet, tillgänglighet och konfidentialitet skulle påverkas. Det är upp till clearingbolaget att välja vilken metodik det vill tillämpa för sådan klassificering. Finansinspektionen anser därför att det är tillräckligt att i clearingföreskrifterna införa ett krav på att ett clearingbolag ska klassificera sin information och att klassificeringen ska utgå från de krav som ställs på informationens konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet i verksamheten.

It-verksamhet

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska se till att dess it-system är tillräckligt säkra i förhållande till arten hos den information som hanteras där (4 kap. 11 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska vidare ha dokumenterade övergripande mål och strategier för sin it-verksamhet och den verkställande direktören ska besluta om dessa mål och strategier samt utvärdera och uppdaterade dem om det behövs (4 kap. 12 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska också säkerställa att det är tydligt vem som ansvarar för de olika delarna av bolagets it-verksamhet och att det för varje it-system utses en person eller en funktion som ansvarar för bolagets krav på systemet (4 kap. 13 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska därutöver ha ändamålsenliga processer för hur det hanterar sina it-system. Processerna ska dokumenteras och ha ett visst innehåll (4 kap. 14 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska slutligen ha en dokumentation över varje enskilt it-system som är av betydelse för verksamheten. Vilka systemen är ska även

framgå av en förteckning som ska ses över regelbundet, minst årligen, och uppdateras om det behövs (4 kap. 15 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Riksbanken* framhåller dock att clearingföreskrifterna framöver bör uppdateras så att clearingbolag omfattas av samma krav som Dora-förordningen ställer på andra finansiella företag i Sverige.

Finansinspektionens skäl: Enligt 3 kap. 1 § it-föreskrifterna ska ett företag se till att dess it-system är tillräckligt säkra i förhållande till arten hos den information som det hanterar i systemen. Samma krav bör gälla även för ett clearingbolag.

I anslutning till bestämmelsen i 3 kap. 1 § it-föreskrifterna finns allmänna råd som anger att ett företag när det bedömer om it-systemen är tillräckligt säkra bör utgå från den klassificering av information som ska göras. Det som anges i de allmänna råden bör införas som ett bindande krav i clearingföreskrifterna.

I 3 kap. 2 och 3 §§ it-föreskrifterna ställs krav i fråga om företagens mål och strategier och på en tydlig ansvarsfördelning. Motsvarande krav bör ställas på clearingbolag. Kraven innebär att clearingbolag ska ha dokumenterade övergripande mål och strategier för it-verksamheten och att det är den verkställande direktören som ska besluta om dessa mål och strategier och regelbundet utvärdera och uppdatera dem om det behövs. Kraven innebär också att det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning i fråga om it-verksamheten, som bland annat innebär att en ansvarig person eller funktion ska utses för varje it-system. Kraven syftar till att säkerställa en ändamålsenlig hantering av operativa risker och att it-system är tillräckligt säkra i förhållande till den information som hanteras i dem.

I 3 kap. 4 § it-föreskrifterna ställs det krav på att ett företag ska ha ändamålsenliga och dokumenterade processer för hur det hanterar sina it-system. I anslutning till paragrafen finns allmänna råd som anger att dokumentationen bör omfatta

- inköp, utveckling, underhåll och avveckling,
- drift, inklusive säkerhetskopiering, samt återställning av system och data,

- incidenthantering,
- ändringshantering, och
- test.

Finansinspektionen anser att det även för clearingbolag bör ställas krav på ändamålsenliga processer för hur bolagen hanterar sina it-system eftersom dessa processer är kritiska för att säkerställa en fullgod informations-säkerhet. För att förtydliga vad processerna ska omfatta anser inspektionen att det som anges i de allmänna råden till it-föreskrifterna bör införas som ett krav i clearingföreskrifterna.

I 3 kap. 5 § it-föreskrifterna finns det krav på att ett företag ska ha en dokumentation över varje enskilt it-system som är av betydelse för verksamheten, och ange it-systemen i en förteckning som företaget regelbundet ska se över och uppdatera. Finansinspektionen anser att samma krav bör gälla för clearingbolag.

Riksbanken har anfört att clearingföreskrifterna framöver bör uppdateras så att clearingbolag omfattas av samma krav som Dora-förordningen ställer på andra finansiella företag i Sverige. Som framgår ovan kan Finansinspektionen komma att se över clearingföreskrifterna när Dora-förordningen och den kompletterande lagstiftningen har börjat tillämpas.

2.1.6 Beredskap

Utgångspunkter

Ett clearingbolag ska identifiera kritisk verksamhet som bolaget bedriver och säkerställa att verksamheten kan återupptas inom kort efter ett avbrott. Bolaget ska också ha beredskaps- och kontinuitetsplaner för att kunna hantera händelser som utgör en betydande risk för avbrott i verksamheten. Planerna ska utvärderas och ses över regelbundet (3 kap. 3 § clearinglagen).

Ett clearingbolag ska även identifiera, mäta, övervaka, internt rapportera och hantera risker som dess verksamhet är förknippad med. Bolaget ska se till att det finns en tillfredsställande intern styrning och kontroll. I det ingår att säkerställa clearingverksamhetens operativa stabilitet. Bolaget ska beakta operativa risker och affärs-, investerings-, kredit- och likviditetsrisker. Bolaget ska även säkerställa att driftssäkerheten är tillfredsställande (3 kap. 2 § clearinglagen).

Det är huvudsakligen kreditinstitut som deltar i clearingverksamhet. Finansinspektionen konstaterar därför att clearingbolagen kommer att behöva samarbeta med kreditinstituten inom ramen för sin kontinuitetshantering. De bestämmelser och begrepp som gäller för clearingbolag bör därför inte skilja sig alltför mycket från de som gäller för kreditinstituten. Dessutom tillämpar clearingorganisationer redan i dag sådana regler om kontinuitetshantering som gäller för kreditinstitut.

Finansinspektionen anser därför att bestämmelserna om kontinuitetshantering i 5 kap. 15–23 §§ föreskrifterna om operativa risker bör användas som förebild för bestämmelserna om beredskap i clearingföreskrifterna. Samtidigt är det i vissa fall nödvändigt att anpassa kraven utifrån de som ställs enligt clearinglagen.

Bestämmelserna om beredskap i clearingföreskrifterna tar inte sikte på clearingbolagens planering inför höjd beredskap och krig. För sådan planering finns bestämmelser i Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap (Riksbanksföreskrifterna).

System, resurser, processer och interna regler

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha system, resurser, processer och interna regler som säkerställer att bolaget kan återuppta kritisk verksamhet inom kort efter ett avbrott, och hantera händelser som utgör en betydande risk för avbrott i bolagets verksamhet (5 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* föreslår att ordet ”it-system” ersätter ordet ”system” i 5 kap. 1 § clearingföreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag har en central roll på betalningsmarknaden och i betalningssystemet. Det är därför viktigt att clearingbolaget har en tillfredsställande driftssäkerhet och kan fortsätta att bedriva kritisk verksamhet även om störningar eller kriser uppstår och återuppta verksamheten skyndsamt efter ett avbrott.

För att säkerställa att ett clearingbolag snabbt ska kunna återuppta kritisk verksamhet eller hantera händelser som utgör en betydande risk för avbrott eller störningar i verksamheten, bör clearingbolaget ha system, resurser, processer och interna regler för detta. Med "system" avses ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att bolaget kan återuppta kritisk verksamhet inom kort efter ett avbrott, och hantera händelser som utgör en betydande risk för avbrott i bolagets verksamhet. Detta kan göras med eller utan stöd av särskilda it-system, men ordet "system" bör inte ersättas med "it-system", som *Getswish* föreslagit.

För att förtydliga vikten av att ett clearingbolag säkerställer att det har en väl fungerande beredskap och avsätter de resurser som krävs för det, bör de interna reglerna inte kunna beslutas på en lägre nivå i organisationen än av den verkställande direktören. Det bör därför ställas krav på att de interna reglerna om beredskap ska beslutas antingen av styrelsen eller av den verkställande direktören (jfr 5 kap. 15 § tredje stycket föreskrifterna om operativa risker).

Beredskapsplaner, kontinuitetsplaner och återställningsplaner

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha interna regler som omfattar åtminstone beredskapsplaner, kontinuitetsplaner och återställningsplaner med ett visst innehåll. Det ska framgå av planerna vilka roller och befattningar som ansvarar för att vidta olika åtgärder vid ett avbrott eller en större verksamhetsstörning samt hur clearingbolaget ska prioritera bland de åtgärder som det ska vidta. Planerna ska vara enkla att tillämpa och vara lätta att tillgå även om det inträffar avbrott, störningar eller kriser (5 kap. 2 och 3 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Enligt clearinglagen ska ett clearingbolag ha beredskaps- och kontinuitetsplaner (3 kap. 3 § andra stycket). Dessa begrepp definieras inte i lagen. Av förarbetena framgår dock att det som avses med en beredskapsplan är vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera allvarliga och omfattande avbrott, störningar eller kriser. Det framgår vidare att det som avses med en kontinuitetsplan är hur verksamheten ska upprätthållas i händelse av ett avbrott eller en större verksamhetsstörning. Dessa

beskrivningar överensstämmer med de definitioner som finns i 1 kap. 5 § föreskrifterna om operativa risker (prop. 2023/24:8 s. 75).

I 5 kap. 15 § föreskrifterna om operativa risker finns bland annat krav på att ett kreditinstitut ska ha en återställningsplan. En återställningsplan beskriver enligt vilka prioriteringar och rutiner ett företag ska återgå till normal verksamhet efter ett avbrott eller en större verksamhetsstörning. Åtgärder som omfattas av en återställningsplan kompletterar de åtgärder som framgår av beredskaps- och kontinuitetsplaner. På samma sätt som gäller för kreditinstitut bör det ställas krav på att ett clearingbolag ska ha en återställningsplan.

Av tydlighetsskäl bör det i clearingföreskrifterna definieras vad som avses med beredskaps-, kontinuitets- respektive återställningsplaner. Det bör också ställas krav på att dessa planer ska ingå i ett clearingbolags interna regler och på vad de åtminstone ska innehålla.

Syftet med planerna är att säkerställa att ett clearingbolag har förmågan att hantera olika typer av avbrott och störningar. Medan man vanligtvis i den dagliga verksamheten kan hantera mindre avbrott och störningar behövs det ett planlagt arbetssätt för att hantera extraordinära omständigheter som kan påverka många kunder, andra företag eller leverantörer, men även stora delar av personalen. Alla de nämnda planerna ingår i ett clearingbolags kontinuitetshantering och kan förväntas påverka och vara beroende av varandra på olika sätt. En beredskapsplan fokuserar vanligtvis på förberedelser för ledning och hantering av omfattande avbrott och störningar i verksamheten. En kontinuitetsplan brukar innehålla en beskrivning av reservrutiner, tillgång till alternativa lokaler och utrustning som möjliggör fortsatt verksamhet när ordinarie rutiner, lokaler eller utrustning inte fungerar. Återställningsplaner är till för att i förväg fastställa prioriteringar och rutiner för hur verksamheten (både när det gäller verksamhetsprocesser och it-system) ska återgå till normala rutiner efter avbrott eller störning. Clearingföreskrifterna är inte avsedda att i detalj reglera i vilken av planerna en viss uppgift ska anges. En sådan fördelning måste anpassas efter clearingbolagets verksamhet. Det viktiga är att de interna reglerna har det innehåll som anges i föreskrifterna och att syftet med planerna uppnås.

För att planerna ska vara lätta att tillämpa bör det tydligt framgå av dem vilka roller och befattningar som ansvarar för att vidta olika åtgärder vid ett avbrott eller en större verksamhetsstörning samt hur clearingbolaget ska prioritera bland de åtgärder som det ska vidta.

Bestämmelserna i clearingföreskrifterna överensstämmer delvis med bestämmelserna i 5 kap. 15 § föreskrifterna om operativa risker, men de har anpassats till kraven som ställs enligt clearinglagen.

Analys av verksamheten

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska regelbundet analysera konsekvenserna av potentiella avbrott och större verksamhetsstörningar, såväl i den egna verksamheten som i verksamhet som bolaget har uppdragit åt någon annan att utföra (5 kap. 4 § clearingföreskrifterna).

Analysen ska omfatta alla affärsenheter och stödfunktioner, och ta hänsyn till deras beroende av varandra. Ett clearingbolag ska använda analysen som underlag när det fastställer mål och prioriteringar i samband med avbrott eller större verksamhetsstörningar samt när det tar fram beredskaps-, kontinuitets- och återställningsplaner (5 kap. 5 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: I 5 kap. 17 § föreskrifterna om operativa risker finns bestämmelser om att bland annat kreditinstitut regelbundet ska analysera konsekvenserna av avbrott eller större verksamhetsstörningar. Finansinspektionen anser att samma krav som gäller för kreditinstitut bör gälla även för clearingbolag eftersom det även för clearingbolagen är en förutsättning för en välfungerande beredskap att de regelbundet analyserar konsekvenserna av avbrott eller större verksamhetsstörningar.

På motsvarande sätt bör det ställas i huvudsak samma krav på clearingbolag som på kreditinstitut när det gäller vad konsekvensanalysen ska omfatta och vad den ska användas till (se beträffande bland annat kreditinstitut 5 kap. 18 § föreskrifterna om operativa risker). För clearingbolagen bör det emellertid läggas till ett krav på att konsekvensanalysen också ska läggas till grund för clearingbolagets prioriteringar för att på ett ändamålsenligt sätt hantera avbrott och större verksamhetsstörningar.

Kritisk verksamhet

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska fastställa den längsta tillåtna tiden för avbrott i kritisk verksamhet (5 kap. 6 § clearingföreskrifterna).

För att säkerställa driften av den kritiska verksamheten ska ett clearingbolag, om det inte är uppenbart obehövt, ha minst ett alternativt driftställe som bolaget utan dröjsmål kan ta i bruk (5 kap. 7 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Förslaget saknade dock ett undantag från kravet på alternativt driftställe i fall när det är uppenbart obehövt att ha ett sådant. Enligt förslaget skulle ett alternativt driftställe vara omedelbart tillgängligt för bolagets personal.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har inga synpunkter på förslaget. *Advokatsamfundet* och *Bankgirot* ifrågasätter dock om kravet på ett alternativt driftställe omfattas av bemyndigandena i clearinglagen och clearingförordningen. *Advokatsamfundet* framhåller att det i förarbetena till clearinglagen anges att ett bolag ”normalt bör ha” ett alternativt driftställe medan den föreslagna bestämmelsen i clearingföreskrifterna anger att ett bolag ”ska ha” det. Det föreslagna kravet går enligt *Advokatsamfundet* längre än vad som uttryckligen följer av 3 kap. 1–7 §§ clearinglagen. *Bankgirot* är av uppfattningen att kravet när det gäller alternativt driftställe är mycket ingripande och därmed borde införas genom lag.

Bankgirot anser vidare att om ett krav på alternativt driftställe införs i clearingföreskrifterna behöver det förtydligas vad som avses med begreppet ”driftställe”. I sammanhanget hänvisar *Bankgirot* till 5 kap. 19 § föreskrifterna om operativa risker där begreppet ”it-driftställe” används, vilket enligt *Bankgirot* talar för att det endast är serverdrift som avses, inte till exempel kontor. Vidare framstår det enligt *Bankgirot* som motstridigt att ett alternativt driftställe ska vara omedelbart tillgängligt för clearingbolagets personal samtidigt som det ska hållas geografiskt avskilt och oberoende av samma fysiska infrastruktur som det ordinarie driftstället. *Bankgirots* tolkning är därför att det bör vara fjärråtkomst som avses och att fysisk tillgång kan tillgodoses av en leverantör. *Bankgirot* påpekar också att ökat geografiskt avstånd kan påverka tiden det tar att återuppta verksamheten efter ett avbrott. *Bankgirot* framhåller att Riksbanksföreskrifterna kan leda till konflikter med clearingföreskrifterna när det gäller krav på ett alternativt driftställe, beroende på hur regelverken ska tolkas.

Även *Getswish* anser att begreppet ”driftställe” i förslaget inte är tillräckligt tydligt och kan skapa osäkerhet om vilka åtgärder som clearingbolag ska vidta i händelse av avbrott i verksamheten. *Getswish* efterfrågar därför ett förtydligande av om det är fysisk tillgänglighet som avses eller om tillgänglighetskravet kan tillgodoses genom fjärråtkomst.

Finansinspektionens skäl: Med kritisk verksamhet avses en tjänst eller en transaktion som, om den upphörde, sannolikt skulle leda till en allvarlig störning i det finansiella systemet (prop. 2023/24:8 s. 74 och 104). Det är viktigt att sådan verksamhet kan återupptas efter ett avbrott (3 kap. 3 § clearinglagen). Enligt vad som gäller internationellt så bör den tiden inte vara längre än två timmar, även om tidskravet kan behöva anpassas till nya förhållanden, orsaken till avbrottet och tjänstens betydelse för betalningssystemet i stort (samma prop. s. 74 och 75).

Genom ett krav på att ett clearingbolag ska fastställa den längsta tillåtna tiden för avbrott i kritisk verksamhet skapas en tydlig tidsangivelse för hur lång tid som bolaget och eventuella uppdragstagare har på sig att vidta de åtgärder som anges i clearingbolagets beredskaps-, kontinuitets- och återställningsplaner. Kravet i clearingföreskrifterna på att ett bolag ska ha ett alternativt driftställe syftar till att bolaget ska säkerställa att det kan upprätthålla eller återuppta kritisk verksamhet inom kort efter ett avbrott, i enlighet med kravet i 3 kap. 3 § första stycket clearinglagen.

Advokatsamfundet och *Bankgirot* har ifrågasatt om Finansinspektionen har bemyndigande att meddela föreskrifter om att ett clearingbolag ska ha ett alternativt driftställe. Finansinspektionen har bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka åtgärder ett clearingbolag ska vidta för att uppfylla kraven på beredskap enligt 3 kap. 3 § clearinglagen (7 kap. 1 § 2 clearinglagen och 4 § 4 clearingförordningen). Enligt förarbetena till clearinglagen innebär kravet på att verksamheten ska kunna återupptas inom kort efter ett avbrott bland annat att ett clearingbolag normalt bör ha ett så kallat alternativt driftställe, till exempel servrar som kan tas i bruk om det ordinarie driftstället slås ut eller inte längre är tillgängligt (prop. 2023/24:8 s. 104).

Att ha redundans och alternativa arrangemang för att bedriva verksamhet, till exempel i form av ett alternativt driftställe, är enligt Finansinspektionens uppfattning en åtgärd som ett clearingbolag bör vidta för att uppfylla clearinglagens krav på beredskap. Finansinspektionen anser därmed att det ryms inom myndighetens bemyndigande att meddela föreskrifter om att ett clearingbolag ska ha ett alternativt driftställe för att uppfylla lagens krav på att säkerställa att kritisk verksamhet kan återupptas inom kort efter ett avbrott.. Dock kan det finnas fall då det är uppenbart obehövligt för ett clearingbolag att ha ett alternativt driftställe. En förutsättning för att undantaget ska vara tillämpligt bör vara att clearingbolaget har en mycket begränsad betydelse för betalningsinfrastrukturen.

Hur ett alternativt driftställe ska vara utformat beror på hur clearingbolagets verksamhet ser ut och vad som krävs för att det ska kunna bedriva sin kritiska verksamhet. Det innebär till exempel att det kan vara tillräckligt med fjärråtkomst om det möjliggör för bolaget att återuppta den kritiska verksamheten inom kort efter ett avbrott. Som Bankgirot och Getswish tar upp bör det inte införas något generellt krav på fysisk åtkomst till det alternativa driftstället. Om någon del av den kritiska verksamheten kräver att personal har fysisk åtkomst till en viss plats måste detta dock beaktas vid utformningen av ett alternativt driftställe. Sådan fysisk åtkomst kan då också tillgodoses av en uppdragstagares personal.

Ett clearingbolag ska ta hänsyn till alla typer av risker i sin kontinuitets-hantering, inte enbart sådana som är omedelbart hänförliga till it-verksamheten. Ett alternativt driftställe kan visserligen, som nämns i förarbetena till clearinglagen, till exempel vara servrar som kan tas i bruk om det är tillräckligt för att ett clearingbolag ska kunna fortsätta att bedriva sin kritiska verksamhet. Finansinspektionen bedömer dock att det kan krävas ytterligare åtgärder för att bolaget ska kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet. Vägledande för vilka krav som ska ställas på ett alternativt driftställe bör vara att det ska ha adekvata resurser, kapacitet, funktioner och personalarrangemang för att säkerställa verksamhetens behov (jfr artikel 12.5 i Dora-förordningen). Ett liknande krav finns i princip 17 i PFMI-principerna. Kraven i fråga om ett alternativt driftställe ska tillämpas proportionellt i enlighet med 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna.

Kravet på geografisk åtskildhet syftar till att de båda driftställena inte ska påverkas av en och samma händelse som orsakat ett avbrott. Kravet innebär att de två driftställena inte ska vara exponerade för samma risker. Ett alternativt driftställe ska alltså vara tillräckligt åtskilt från det ordinarie driftstället för att uppnå detta. Sådan åtskildhet behöver inte innebära en motstridighet i fråga om fysisk åtkomst (jfr artikel 12.5 andra stycket a och c i Dora-förordningen). Särskilt viktigt är att ett alternativt driftställe inte är beroende av samma energiförsörjning och elektroniska kommunikations-förbindelser som det ordinarie driftstället. I motsats till Bankgirot bedömer Finansinspektionen att det inte finns några konflikter mellan clearing-föreskrifternas krav på ett alternativt driftställe och Riksbanksföreskrifterna.

Kommunikation

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha rutiner för att hantera sin interna och externa kommunikation i samband med ett

avbrott eller en större verksamhetsstörning. När bolaget planerar sin kommunikation ska det ta hänsyn till om ett avbrott eller en störning kan påverka det finansiella systemet (5 kap. 8 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: För att ett clearingbolag ska kunna säkerställa att verksamheten kan upprätthållas eller återupptas i samband med ett avbrott eller större störning krävs det att bolaget kan kommunicera effektivt och tydligt såväl internt som externt. Externa parter som clearingbolaget kan behöva kommunicera med i sådana situationer är till exempel clearingdeltagare (framför allt kreditinstitut) och uppdragstagare. Det bör därför införas ett krav på att ett clearingbolag ska ha rutiner för att hantera sådan kommunikation. Med hänsyn till att ett clearingbolag har en central roll på betalningsmarknaden och i betalningssystemet, bör bolaget när det planerar sin kommunikation även ta hänsyn till om ett avbrott eller en störning kan påverka det finansiella systemet.

Övning, testning, utbildning och uppdatering av planer

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska regelbundet genomföra tester och öva tillämpningen av sina beredskaps-, kontinuitets- och återställningsplaner. Bolaget ska minst årligen utvärdera och, om det behövs, uppdatera planerna (5 kap. 10 och 12 §§ clearingföreskrifterna). Clearingbolaget ska också fastställa vilka övningar och tester som ska genomföras och hur ofta det ska ske (5 kap. 11 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska regelbundet utbilda och informera sin personal om hur den ska använda planerna (5 kap. 9 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Enligt förslaget skulle dock planerna uppdateras årligen.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Advokatsamfundet* föreslår dock att det i stället för att uppställas ett krav på årlig uppdatering av planerna bör krävas att planerna utvärderas årligen och att de justeras om det behövs.

Finansinspektionens skäl: För att bedöma om planerna är ändamålsenliga eller behöver uppdateras bör ett clearingbolag testa planerna och öva tillämpningen av dem. Sådana övningar bör vara scenariobaserade, det vill säga utgå från ett tänkt händelseförlopp. Testerna bör innehålla praktiska element, i förekommande fall inbegripet hur clearingbolaget ska övergå från det ordinarie driftstället till ett alternativt driftställe. Detta eftersom det inte kan anses tillräckligt att endast genomföra teoretiska test, exempelvis i form av dokumentationsgenomgångar eller skrivbordstester. Övningar och tester bör genomföras regelbundet och alltid i samband med omfattande ändringar av it-system som påverkar kritisk verksamhet och annars om det behövs.

Det är viktigt att ett clearingbolag utvärderar och drar lärdomar av de övningar och tester som det genomför. Styrelsen bör därför minst årligen informeras om resultaten från övningarna och testerna. Resultatet bör ligga till grund för bedömningen om planerna behöver uppdateras. För att säkerställa att planerna uppdateras bör clearingbolaget utse en person eller funktion som ansvarar för detta.

Bestämmelsen i 5 kap. 12 § clearingföreskrifterna utformas i allt väsentligt i enlighet med *Advokatsamfundets* förslag.

2.1.7 Kapital

Utgångspunkter

Enligt 3 kap. 5 § clearinglagen ska ett clearingbolag genom eget kapital täcka de risker som bolaget är utsatt för och kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet även om förluster uppstår.

Ett clearingbolag ska identifiera, mäta, övervaka, internt rapportera och hantera de risker som dess verksamhet är förknippad med. Bolaget ska se till att det finns en tillfredsställande intern styrning och kontroll. I det ingår att säkerställa clearingverksamhetens operativa stabilitet. Ett clearingbolag ska beakta operativa risker och affärs-, investerings-, kredit- och likviditetsrisker. Bolaget ska säkerställa att driftssäkerheten är tillfredsställande (3 kap. 2 § clearinglagen).

Om ett clearingbolag inte kan fortsätta att bedriva kritisk verksamhet kan det leda till allvarliga störningar i det finansiella systemet. Kapitalkravet i clearinglagen har därför utformats för att säkerställa att clearingbolag kan fortsätta att bedriva sådan verksamhet. Kapitalkravet ställer krav på hur stort eget kapital ett clearingbolag ska ha. Genom det egna kapitalet ska bolaget

kunna täcka de risker som det är utsatt för och absorbera förluster löpande. Det egna kapitalet bör vara permanent tillgängligt för att kunna användas för detta ändamål (prop. 2023/24:8 s. 78).

Kapitalkrav

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha ett eget kapital som minst uppgår till summan av ett riskbaserat kapitalkrav och ett kapitalkrav för att kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet (6 kap. 1 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Getswish* ifrågasätter varför bestämmelsen i clearingföreskrifterna ställer upp ett kumulativt krav bestående av ett riskbaserat kapitalkrav och ett rörelsebaserat kapitalkrav och anser att det i praktiken innebär en ”dubbeltäckning” av riskerna. Även *Bankgirot* motsätter sig ett kumulativt kapitalkrav.

Getswish anser att ett kapitalkrav motsvarande sex månaders rörelsekostnader i praktiken innebär ett krav på buffert utöver det riskbaserade kapitalkravet som uppställs i 6 kap. 3 § clearingföreskrifterna. Enligt *Getswish*s uppfattning omfattar inte Finansinspektionens bemyndigande ett buffertkrav, varför bestämmelsen bör ges en annan utformning. *Getswish* föreslår en beräkningsmetod i vilken clearingbolagets beräkningar för ett riskbaserat kapitalkrav jämförs med ett minimikrav som utgår från rörelsekostnader enligt 6 kap. 4 §, och att det högsta av de två värdena utgör kapitalkravet. Om Finansinspektionen anser att ett buffertkrav omfattas av bemyndigandet, bör det förtydligas att de två kapitalkraven, det riskbaserade och det rörelsebaserade, ska räknas kumulativt.

Bankgirot anser att ett krav på både ett riskbaserat kapitalkrav och ett kapitalkrav baserat på rörelsekostnader innebär att samma syfte uppnås två gånger. *Bankgirot* anser även att förslaget innebär att PFMI-principerna frångås. Vidare anför *Bankgirot* att bestämmelserna om kapitalkraven innebär att clearingbolagen måste tillämpa två olika modeller för att uppfylla kraven i clearingföreskrifterna och de krav som Riksbanken tillämpar i sin övervakning av finansiella infrastruktursystem. Även *Getswish* efterfrågar i det här sammanhanget Finansinspektionens inställning till PFMI-principerna och varför inspektionen anser att det bör göras avsteg från dessa.

Riksbanken framhåller att sex månaders rörelsekostnader bör betraktas som en miniminivå och att clearingbolag kontinuerligt ska hålla den nivå på eget kapital som krävs för att hantera ökade risker och operativa kostnader. I vissa fall kan kapitalnivån behöva vara högre.

Bankgirot efterfrågar en definition av ”eget kapital” och ett förtydligande av hur det kan finansieras.

Finansinspektionens skäl: Kapitalkravet i 3 kap. 5 § clearinglagen har två syften. Det avser att säkerställa dels att ett clearingbolag ska kunna täcka de risker som det är utsatt för, dels att bolaget ska kunna fortsätta att bedriva kritisk verksamhet även om förluster uppstår. För att båda dessa syften ska kunna uppnås bör kapitalkravet bestå av två delar som beräknas på sinsemellan olika grunder.

Bankgirot och *Getswish* invänder mot att kapitalkravet ska uppgå till summan av ett riskbaserat kapitalkrav och ett kapitalkrav för att kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet. Enligt Finansinspektionens uppfattning innebär dock kapitalkravet i 3 kap. 5 § clearinglagen ett krav *både* på risktäckning och på en förmåga att kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet även om förluster uppstår. Till skillnad från *Getswish* anser Finansinspektionen att det inte är säkert att en förmåga att absorbera förluster som motsvarar de risker som bolaget är utsatt för medför att bolaget kan fortsätta att bedriva kritisk verksamhet, även efter att riskerna har materialiserats. Som *Riksbanken* påpekar kan det därmed vara nödvändigt att det egna kapitalet är högre än ett belopp som motsvarar sex månaders rörelsekostnader.

Kapitalkravet bör därför uppgå till summan av ett kapitalkrav som beräknas utifrån de risker som bolaget är utsatt för, ett riskbaserat kapitalkrav, och ett kapitalkrav som tar sikte på den fortsatta driften av kritisk verksamhet. Genom att ett clearingbolag har eget kapital som uppgår till minst summan av dessa båda kapitalkrav bedömer inspektionen att bolaget har förutsättningar att täcka sina risker och fortsätta att bedriva kritisk verksamhet även om förluster uppstår. En sådan ordning motsvarar också hur kapitalkravet i 3 kap. 5 § clearinglagen är uppbyggt och Finansinspektionen anser, i motsats till *Getswish*, att bestämmelsen ryms inom inspektionens bemyndigande enligt 4 § 4 clearingförordningen att meddela föreskrifter om vilka åtgärder ett clearingbolag ska vidta för att uppfylla kraven på verksamheten i bland annat 3 kap. 5 § clearinglagen.

Bankgirot och Getswish har anført att bestämmelserna om kapital i clearingföreskrifterna innebär en avvikelse i förhållande till PFMI-principerna. Finansinspektionen har beaktat princip 15 i PFMI-principerna vid framtagandet av föreskrifterna. Kraven i föreskrifterna innebär inte ett krav på andra modeller än de som ställs enligt PFMI-principerna. I 6 kap. clearingföreskrifterna ställs inga krav på ytterligare beräkningar och analyser än de som behövs för att tillgodose krav enligt PFMI-principerna. Enligt PFMI-principerna ska ett clearingbolag förstå vilka risker som kan orsaka förluster och ta fram scenarier. Dessutom ska minst sex månaders rörelsekostnader beräknas. Dessa beräkningar kan återanvändas vid kapitalkravsberäkningen.

Bankgirot har efterfrågat en definition av vad som avses med eget kapital. Med eget kapital avses eget kapital enligt tillämpliga regler och standarder för redovisning. Finansinspektionen anser dock inte att det krävs någon definition av begreppet i clearingföreskrifterna. Finansinspektionen vill även förtydliga att inspektionen inte inför några bestämmelser om likviditet i föreskrifterna (jfr prop. 2023/24:8 s. 105).

Hur kapitalkravet ska beräknas

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska, när det beräknar sitt riskbaserade kapitalkrav, utgå från de risker som bolaget har identifierat och som kan påverka bolagets finansiella ställning negativt. Bolaget ska beakta relevanta riskscenarier vid beräkningen. Vid beräkningen får bolaget beakta effekterna av de åtgärder som bolaget har vidtagit för att hantera riskerna (6 kap. 3 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska beräkna kapitalkravet för att kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet som ett belopp motsvarande de rörelsekostnader som bolaget har haft de senaste sex månaderna. Ett bolag som inte har bedrivit clearingverksamhet under de senaste sex månaderna ska dock beräkna beloppet som de rörelsekostnader som bolaget kan förväntas ha de kommande sex månaderna (6 kap. 4 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Enligt det remitterade förslaget skulle ett clearingbolag, för att beräkna sitt riskbaserade kapitalkrav, identifiera och värdera de risker som bolaget är utsatt för och som kan påverka bolagets finansiella ställning negativt. Riskscenarierna skulle enligt förslaget omfatta bland annat de risker som clearingbolaget kan bli utsatt för.

Kapitalkravet för att kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet skulle enligt förslaget beräknas som ett belopp motsvarande det högsta av de rörelsekostnader som bolaget haft de senaste sex månaderna och de rörelsekostnader som bolaget kan förväntas ha de kommande sex månaderna.

Remissinstanserna: *Bankgirot* motsätter sig att ett riskbaserat kapitalkrav beräknas både utifrån risker i bolaget och riskscenarier. Bankgirot anför att risker som inte har en väsentlig påverkan på kapitalet ingår i den dagliga verksamheten och clearingbolagen ska därför ha kapacitet att hantera dessa risker inom ramen för ordinarie verksamheten. Risker som inte har en väsentlig påverkan på kapitalet bör enligt Bankgirot därför inte ingå i den riskbaserade beräkningen. När det gäller kravet på att bolaget ska identifiera och värdera risker som det är utsatt för efterfrågar Bankgirot ett förtydligande av om det avser alla risker som kan innebära en kostnad för bolaget om de materialiseras, eller om det endast avser risker som leder till att bolaget lider förluster. Vidare önskar Bankgirot ett förtydligande av vad som ligger till grund för bedömningen att bolaget särskilt ska beakta risker förknippade med verksamhet som omfattas av uppdragsavtal.

Bankgirot efterfrågar också en definition av vad som avses med rörelsekostnader samt ett förtydligande av vid vilken tidpunkt som beräkningen av rörelsekostnaderna sex månader framåt och bakåt i tiden ska utgå från, till exempel årsbokslut, vid lagd budget eller löpande.

När det gäller kapitalkravet för att kunna fortsätta kritisk verksamhet anser Bankgirot att endast kostnader hänförliga till kritisk verksamhet bör beaktas. Enligt Bankgirots uppfattning är det inte rimligt att beakta kostnader för icke-kritisk verksamhet för att kunna upprätthålla kritisk verksamhet. Vidare anser Bankgirot att man vid beräkningen bör utgå från de rörelsekostnader som bolaget har haft de senaste sex månaderna och att det endast är om relevant data saknas bakåt i tiden som förväntade rörelsekostnader ska beaktas.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolags kapitalkrav bör bestämmas utifrån bolagets riskprofil. Vidare bör kapitalkravet beakta olika riskscenarier. Hur stort kapitalet måste vara är bland annat beroende av verksamhetens omfattning och hur verksamheten är organiserad, till exempel i vilken utsträckning utkontraktering sker (prop. 2023/24:8 s. 105). Av de krav som ställs på ett clearingbolags riskhantering i 3 kap. clearingföreskrifterna följer att bolaget ska identifiera och mäta sina risker inklusive effekter av införda kontroller. Clearingbolaget bör utgå från de risker som

det har identifierat enligt de krav på riskhantering som ställs i clearinglagen och i clearingföreskrifterna. Detta förtydligas i förhållande till det remitterade förslaget. Vidare bör ett clearingbolag få beakta effekterna av riskmitigerande åtgärder vid beräkningen. Detta innebär att det är den kvarstående risken efter dessa åtgärder (residualrisken) som ett clearingbolag behöver täcka med eget kapital.

Det är viktigt att ett clearingbolags finansiella ställning inte äventyras eftersom det skulle kunna medföra att bolaget inte kan fortsätta att bedriva kritisk verksamhet. Ett clearingbolag bör därför beakta riskscenarier vid beräkningen av kapitalkravet. Rekommendationer i linje med detta finns i princip 15 i PFMI-principerna som gäller generell affärsrisk. Det bör framgå i clearingföreskrifterna att det är relevanta riskscenarier som ska beaktas. Vad som är att ett relevant riskscenario bör avgöras utifrån clearingbolagets riskprofil. Vid beräkningen av kapitalkravet ska ett clearingbolag således, i motsats till vad *Bankgirot* har anfört, beakta såväl de risker som bolaget är utsatt för som riskscenarier.

När det gäller Bankgirots synpunkt om att det enbart är risker som har en väsentlig negativ påverkan på kapitalet som bör ingå i kapitalkravet bör det påpekas att det av 3 kap. 5 § clearinglagen framgår att ett clearingbolag ska täcka de risker som bolaget är utsatt för utan någon sådan inskränkning som Bankgirot efterfrågar.

Finansinspektionen anser, till skillnad från Bankgirot, att risker som innebär ökade kostnader eller minskade intäkter ska beaktas oavsett om clearingbolagets resultat blir negativt eller inte. Det viktiga i sammanhanget är inte om bolagets årsresultat blir negativt utan om risken leder till ökade eller oplanerade kostnader eller minskade intäkter.

Bankgirot önskar ett förtydligande av vad som ligger till grund för bedömningen att ett clearingbolag särskilt ska beakta risker förknippade med verksamhet som omfattas av uppdragsavtal. De risker som Finansinspektionen bedömer har störst inverkan på ett clearingbolags verksamhet är affärsrisker och operativa risker, i synnerhet sådana risker som är hänförliga till verksamhet som omfattas av uppdragsavtal. Enligt det remitterade förslaget skulle dessa risker beaktas särskilt vid beräkningen av det riskbaserade kapitalkravet. Eftersom det framgår av 3 kap. 2 § clearinglagen vilka risker som ett clearingbolag ska beakta i sin riskhantering saknas det dock skäl att föreskriva om att vissa risker ska beaktas särskilt.

Vid beräkningen av hur mycket kapital som bör krävas för att ett clearingbolag ska kunna fortsätta bedriva den kritiska verksamheten även om förluster uppstår anser Finansinspektionen att kapitalkravet bör utgå från bolagets rörelsekostnader. Finansinspektionen bedömer att ett eget kapital som motsvarar sex månaders rörelsekostnader bör vara tillräckligt för att ett clearingbolag ska kunna fortsätta att bedriva kritisk verksamhet även om förluster uppstår. Detta ligger också i linje med den ovan nämnda PFMI-principen.

När det gäller kapitalkravet för att kunna fortsätta bedriva kritisk verksamhet har Finansinspektionen gjort en justering i förhållande till det remitterade förslaget. I likhet med Bankgirot anser Finansinspektionen att det inte är nödvändigt att utgå från förväntade rörelsekostnader vid beräkningen om bolaget har bedrivit clearingverksamhet de senaste sex månaderna. Endast om ett clearingbolag inte har bedrivit någon clearingverksamhet under denna tid bör beräkningen utgå från förväntade rörelsekostnader.

Bankgirot har efterfrågat en definition av vad som avses med rörelsekostnader. Med rörelsekostnader avses detsamma som "operating expenses" i PFMI-principerna, det vill säga rörelsens kostnader exklusive avskrivningar, finansiella poster och skatter. Finansinspektionen anser dock inte att en definition bör föras in i föreskrifterna.

Till skillnad från Bankgirot anser Finansinspektionen att rörelsekostnaderna inte bör begränsas till de rörelsekostnader som är hänförliga till driften av den kritiska verksamheten. Finansinspektionen anser att ett clearingbolag ska kunna täcka sina samtliga rörelsekostnader under ett halvår efter en betydande förlust, vilket även stämmer överens med kraven i PFMI-principerna. En sådan uppdelning som Bankgirot förespråkar skulle dessutom kräva att clearingbolagen måste särskilja kostnaderna för den kritiska verksamheten från övriga rörelsekostnader, vilket inspektionen bedömer skulle försvåra tillämpningen av bestämmelsen.

Beräkningarna ska utgå ifrån den tidpunkt vid vilken kapitalkravet beräknas. Enligt 6 kap. 2 § clearingföreskrifterna ska detta ske minst årligen eller oftare om det behövs.

Styrelsens ansvar

Finansinspektionens ställningstagande: Styrelsen i ett clearingbolag ska, minst årligen eller oftare om det behövs, fastställa ett belopp som uppgår till summan av det riskbaserade kapitalkravet och kapitalkravet för att kunna

fortsätta bedriva kritisk verksamhet. Styrelsen ska regelbundet övervaka storleken på det egna kapitalet (6 kap. 1 och 2 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Det är av väsentlig betydelse att ett clearingbolag uppfyller kravet på kapital. Som framgår av förarbetena till clearinglagen bör styrelsen få ett ökat ansvar för clearingbolagets verksamhet (prop. 2023/24:8 s. 57 och 58). Finansinspektionen anser därför att det bör införas uttryckliga krav på att det är styrelsen som ska fastställa kapitalkravet och löpande övervaka storleken på det egna kapitalet.

Rapportering

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska meddela inspektionen om kapitalkravet underskrids (6 kap. 5 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Bankgirot* efterfrågar ett förtydligande av om rapporteringsplikten inträder när kapitalet faktiskt understiger kapitalkravet eller vid den tidpunkt då bolaget enligt sina egna beräkningar bedömer att kapitalet kommer att understiga kapitalkravet.

Finansinspektionens skäl: Om ett clearingbolag inte har tillräckligt med eget kapital för att uppfylla kapitalkravet hotar det bolagets möjligheter att fortsätta att bedriva verksamheten, vilket i sin tur kan påverka hela betalningssystemet. Det är därför viktigt att Finansinspektionen så snart som möjligt får kännedom om att ett clearingbolags egna kapital understiger det fastställda kapitalkravet, för att inspektionen ska kunna vidta nödvändiga åtgärder. Den tidpunkt vid vilken ett clearingbolag är skyldigt att rapportera till Finansinspektionen är när det egna kapitalet understiger kapitalkravet.

2.1.8 Uppdragsavtal

Utgångspunkter

Finansinspektionens ställningstagande: Det ska tas in bestämmelser i clearingföreskrifterna om vilka åtgärder som ett clearingbolag ska vidta inför att det ingår ett uppdragsavtal, under tiden avtalet gäller samt för att uppdragsavtalet ska kunna avslutas på ett ordnat sätt.

Remisspromemorian: Förslaget hade i sak samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Advokatsamfundet* föreslår att det i clearingföreskrifterna tas in en definition av uppdragsavtal motsvarande den i 1 kap. 3 § 14 SRK-föreskrifterna. *Getswish* efterfrågar en definition av uppdragsavtal i vilken det framgår att uppdragsavtal avser sådana arrangemang där clearingbolaget har lagt ut delar av sin clearingverksamhet till en uppdragstagare, där samma krav gäller som om verksamheten bedrivits i egen regi, och att uppdragsavtal avseende verksamhet som saknar koppling till clearingverksamhet inte omfattas av 3 kap. 6 § clearinglagen. *Bankgirot* efterfrågar ett förtydligande av vad som avses med uppgifter av betydelse för clearingverksamheten.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag får uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten, om bolaget ansvarar för att

- uppdragstagarens verksamhet bedrivs med operativ stabilitet och under säkerhetsmässigt betryggande former,
- uppdragstagarens verksamhet omfattas av en tillfredsställande intern styrning och kontroll, och
- Finansinspektionens tillsyn inte försvåras.

Om ett uppdragsavtal innebär en väsentlig förändring av förutsättningarna för clearingverksamheten, krävs Finansinspektionens godkännande (3 kap. 6 § clearinglagen).

Ett clearingbolag ska identifiera, mäta, övervaka, internt rapportera och hantera risker som dess verksamhet är förknippad med. Bolaget ska se till att det finns en tillfredsställande intern styrning och kontroll. I det ingår att säkerställa clearingverksamhetens operativa stabilitet. Bolaget ska beakta operativa risker och affärs-, investerings-, kredit- och likviditetsrisker.

Bolaget ska även säkerställa att driftssäkerheten är tillfredsställande (3 kap. 2 § clearinglagen).

Finansinspektionen konstaterar att det i dag inte finns några bindande regler om uppdragsavtal som gäller för clearingorganisationer. För dessa gäller endast 7 kap. Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag.

Även vid utkontraktering ansvarar clearingbolaget för att verksamheten bedrivs under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former, det vill säga samma krav gäller som om verksamheten bedrivits i egen regi. Ett clearingbolag måste också säkerställa att kvaliteten på dess interna styrning och kontroll inte försämras genom uppdraget och att Finansinspektionens möjlighet att utöva tillsyn över bolaget inte påverkas (se 3 kap. 6 § första stycket 1–3 clearinglagen och prop. 2023/24:8 s. 105 och 106).

För att det ska säkerställas att ett clearingbolag kan ta det ansvar som krävs enligt clearinglagen bör det i clearingföreskrifterna tas in bestämmelser om vilka åtgärder som bolaget ska vidta inför att det ingår ett uppdragsavtal som gäller uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten, under tiden avtalet gäller samt för att uppdragsavtalet ska kunna avslutas på ett ordnat sätt.

Bankgirot och *Getswish* efterfrågar klargöranden av innebörden av att de uppgifter som uppdragsavtalen avser ska ha betydelse för clearingverksamheten. I 3 kap. 6 § clearinglagen framgår det att kraven på uppdragsavtal gäller endast i fråga om uppdrag att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten. I förarbetena uttalas det att uppdragsavtal som saknar koppling till clearingverksamheten inte omfattas av bestämmelsen (prop. 2023/24:8 s. 105). Bestämmelserna om uppdragsavtal i clearingföreskrifterna ska förstås på samma sätt. Om inget annat framgår av dessa bestämmelser gäller de i fråga om alla uppdragsavtal som är av betydelse för clearingverksamheten. Finansinspektionen anser att det inte finns behov av att definiera begreppet ”uppdragsavtal”, som *Advokatsamfundet* och *Getswish* efterfrågar.

Genom Dora-förordningen kommer det att införas nya krav på finansiella företags kontraktsmässiga arrangemang när det gäller informations- och kommunikationstekniktjänster (IKT-tjänster). Finansinspektionen bedömer, liksom när det gäller bestämmelserna om it-, informations-, och cybersäkerhet i clearingföreskrifterna, att det kan finnas skäl att se över

kraven när det gäller uppdragsavtal som omfattar sådana tjänster, när Dora-förordningen och den kompletterande lagstiftningen har börjat tillämpas.

I säkerhetsskyddslagen (2018:585) ställs också vissa krav på vad en verksamhetsutövare ska iaktta när en uppdragstagare kan få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet.

Allmänna krav som gäller för verksamhet som omfattas av uppdragsavtal

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska ha system, resurser och interna regler som säkerställer att uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten och som bolaget har uppdragit åt någon annan att utföra, utförs i enlighet med de regler som gäller för bolagets verksamhet. Av de interna reglerna ska det framgå hur clearingbolaget ska säkerställa att det uppfyller de krav som gäller i fråga om uppdragsavtal. Styrelsen eller den verkställande direktören ska besluta om de interna reglerna (7 kap. 1 och 2 §§ clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* efterfrågar ett förtydligande av om det är it-system som avses med ”system” i 7 kap. 1 § clearingföreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Utgångspunkten för att ett clearingbolag ska få uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten är att bolaget kan säkerställa att den utkontrakterade verksamheten bedrivs under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former, att kvaliteten på bolagets interna styrning och kontroll inte försämras genom uppdraget och att Finansinspektionens möjligheter att utöva tillsyn över bolaget inte påverkas. Det bör därför krävas att clearingbolaget har system, resurser och interna regler som säkerställer att uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten och som bolaget har uppdragit åt någon annan att utföra, utförs i enlighet med de regler som gäller för bolagets verksamhet.

Getswish har efterfrågat ett förtydligande av vad som avses med system i detta sammanhang. Med system enligt 7 kap. 1 § clearingföreskrifterna avses inte nödvändigtvis ett it-system utan det kan vara ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att verksamhet som omfattas av sådana uppdragsavtal som avses i 3 kap. 6 § clearinglagen bedrivs i enlighet med de

regler som gäller för bolagets verksamhet. Detta kan göras med eller utan stöd av särskilda it-system.

Som framgår nedan tas det i clearingföreskrifterna in krav som ska gälla i fråga om uppdragsavtal. Av de interna reglerna om uppdragsavtal bör det framgå hur clearingbolaget ska säkerställa att det uppfyller dessa krav. Det är viktigt att den verksamhet som omfattas av uppdragsavtal uppfyller de krav som ställs på bolagets verksamhet. De interna reglerna bör därför inte beslutas på en lägre nivå än av den verkställande direktören.

Åtgärder inför att ett uppdragsavtal ingås

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag som avser att uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten ska göra en riskbedömning genom att identifiera, analysera och bedöma de risker som det innebär att uppdra åt någon annan att utföra uppgifterna. Clearingbolaget ska särskilt beakta operativa risker som kan påverka dess driftssäkerhet (7 kap. 3 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska också säkerställa att bolaget har personal med tillräcklig kompetens och erfarenhet för att kunna följa upp den verksamhet som det avser uppdra åt någon annan (7 kap. 4 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag som avser att ingå ett uppdragsavtal ska vidare välja uppdragstagare med omsorg genom att säkerställa att uppdragstagaren har förmåga och förutsättningar att utföra uppdraget (7 kap. 5 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska dessutom dokumentera de bedömningar som bolaget ska göra enligt ovan (7 kap. 6 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Europeiska bankmyndigheten (EBA) har antagit riktlinjer för utkontraktering (EBA/GL/2019/02). Syftet med riktlinjerna är att precisera de interna styrningsarrangemang, inklusive sund riskhantering, som kreditinstitut, värdepappersbolag, betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar bör tillämpa vid utkontraktering. I punkt 61 i riktlinjerna finns en bestämmelse om att ett företag ska företa en analys innan

en utkontraktering görs genom att bland annat bedöma risker med utkontrakteringslösningen och göra en företagsbesiktning av den blivande tjänsteleverantören. I punkterna 64 och 65 i riktlinjerna finns bestämmelser om hur ett företag ska gå till väga och vad det ska beakta när det gör en riskbedömning av utkontrakteringslösningar. Finansinspektionen anser att liknande krav bör ställas på clearingbolag och att ett clearingbolag som avser att uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten därför bör genomföra en riskbedömning. Genom en sådan riskbedömning får clearingbolaget, redan innan det beslutar om att uppgifter ska utföras av någon annan, underlag för att avgöra om det kan uppfylla de krav som ställs på verksamheten och för att bedöma de risker, framför allt operativa risker, som det innebär att uppdra åt någon annan att utföra uppgifterna. Med utgångspunkt i riskbedömningen kan clearingbolaget ta ställning till om en viss verksamhet bör uppdras åt någon annan eller inte.

Riskbedömningen som behandlas ovan avser de aktuella uppgifterna i sig och görs alltså utan koppling till någon viss uppdragstagare. En särskild bedömning bör dock göras när det gäller en potentiell uppdragstagare. Finansinspektionen anser att det är viktigt att ett clearingbolag innan det ingår ett uppdragsavtal bedömer om en potentiell uppdragstagare har förmåga och förutsättningar att utföra det aktuella uppdraget. Clearingbolaget bör då bedöma om uppdragstagaren har den kunskap, kompetens och kapacitet som krävs för att uppgifterna ska kunna utföras på ett tillfredsställande sätt samt har de tillstånd som krävs. Clearingbolaget bör också bedöma om uppdragstagaren kan förväntas utföra uppgifterna i enlighet med de regler som gäller för bolagets verksamhet och leva upp till de krav som ska gälla för en uppdragstagare.

Finansinspektionen anser att ett clearingbolag bör dokumentera de bedömningar som det ska göra innan det beslutar att ingå ett uppdragsavtal. Verksamhet som omfattas av uppdragsavtal är ett stort riskområde i ett clearingbolags verksamhet. Ett krav på dokumentation kan enligt Finansinspektionens uppfattning tydliggöra för bolaget vilka risker som är förknippade med en viss lösning. Det kan vidare bidra till att Finansinspektionens tillsyn inte försvåras.

Finansinspektionen anser att det måste finnas personal i clearingbolaget med tillräcklig kompetens och erfarenhet som krävs för att kunna säkerställa att

bolaget löpande kan följa upp den verksamhet som omfattas av uppdragsavtal. Detta förhållande, och förutsättningarna för bolaget att leva upp till kravet under hela avtalstiden, bör bolaget bedöma redan innan det beslutar om att uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten.

Åtgärder i samband med att ett uppdragsavtal ingås

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag som ingår ett uppdragsavtal ska säkerställa att bolaget och uppdragstagaren har förutsättningar att hantera de risker som är förknippade med den verksamhet som omfattas av uppdragsavtalet. Detta ska clearingbolaget göra genom att se till att ett antal förutsättningar är uppfyllda i samband med att ett uppdragsavtal ingås. Ett uppdragsavtal ska vara skriftligt (7 kap. 7 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: De grundläggande förutsättningarna för att ett clearingbolag ska få uppdra åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten finns i 3 kap. 6 § första stycket clearinglagen. Finansinspektionen anser att det i clearingföreskrifterna bör konkretiseras vilka åtgärder som ett clearingbolag ska vidta i samband med att det ingår ett uppdragsavtal för att förutsättningarna i clearinglagen ska vara uppfyllda.

I punkt 87 i EBA:s riktlinjer för utkontraktering finns riktlinjer om att revisorer bör ha obegränsad rätt till revision av den utlagda verksamheten. Finansinspektionen anser att det finns skäl att införa krav på att ett clearingbolag ska säkerställa att bolagets revisorer har en sådan rätt. Detta eftersom en sådan rätt till revision möjliggör för clearingbolaget att granska och övervaka den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal och säkerställa att tillämpliga lagar och andra författningar följs. Av samma skäl bör bolaget och dess revisorer ha tillträde till uppdragstagaren it-system och inte bara till uppdragstagarens lokaler. Med tillträde avses i fråga om it-system såväl tillgång genom digitala medel som fysiskt tillträde till lokaler där utrustning och infrastruktur finns. Finansinspektionen konstaterar att det är viktigt att ett clearingbolag och dess revisorer även får tillgång till en uppdragstagares it-system för att på ett tillfredsställande sätt kunna kontrollera den utlagda

verksamheten. Det skulle även försvåra Finansinspektionens tillsyn om clearingbolaget och dess revisorer inte hade denna rätt. Ett clearingbolag ska därför säkerställa att bolaget och dess revisorer har en sådan rätt till revision som avses ovan (7 kap. 7 § första stycket 1 clearingföreskrifterna).

Kraven enligt 7 kap. 7 § första stycket 2 b–d clearingföreskrifterna avser att säkerställa att ett clearingbolag kan ansvara för att uppdragstagarens verksamhet bedrivs med operativ stabilitet och under säkerhetsmässigt betryggande former samt att uppdragstagarens verksamhet omfattas av en tillfredsställande intern styrning och kontroll (3 kap. 6 § första stycket 1 och 2 clearinglagen).

Ett clearingbolag ansvarar för en sådan verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal. Det gäller även om en uppdragstagare i sin tur uppdrar åt någon annan att utföra uppgifter som omfattas av uppdraget. Det bör därför krävas att ett clearingbolag säkerställer att uppdragstagaren inhämtar bolagets medgivande om det avser att uppdra åt någon annan att utföra sådana uppgifter. I sådana situationer är det också viktigt att clearingbolaget säkerställer att dess uppdragstagare har ansvaret för att dessa uppgifter utförs enligt uppdragsavtalet. Finansinspektionen inför därför bestämmelser med denna innebörd (7 kap. 7 § första stycket 2 h och i clearingföreskrifterna).

Kraven som anges i 7 kap. 7 § första stycket 2 f och g clearingföreskrifterna avser att säkerställa att ett clearingbolag kan ansvara för att uppdragstagarens verksamhet bedrivs med operativ stabilitet och under säkerhetsmässigt betryggande former (3 kap. 6 § första stycket 1 clearinglagen).

Bestämmelsen i 7 kap. 7 § andra stycket clearingföreskrifterna om att ett uppdragsavtal ska vara skriftligt avser att säkerställa att clearingbolag kan ansvara för att Finansinspektionens tillsyn inte försvåras (3 kap. 6 § första stycket 3 clearinglagen).

Åtgärder under avtalstiden

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska löpande följa upp verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal genom att

- övervaka och kontrollera att uppdragstagaren utför uppgifterna på ett tillfredsställande sätt och i enlighet med de krav som bolaget ställer på uppdragstagaren,

- vidta ändamålsenliga åtgärder om uppdragstagaren inte utför uppgifterna på ett sådant sätt som anges i 7 kap. 7 § första stycket 2 clearingföreskrifterna,
- hantera de risker som kan uppstå med anledning av att uppgifterna uppdras åt någon annan, och
- kontrollera att uppdragstagaren löpande har förmåga och förutsättningar att utföra uppdraget (7 kap. 8 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolags funktion för internrevision ska löpande granska den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal (7 kap. 9 § clearingföreskrifterna).

Ett clearingbolag ska också informera inspektionen om väsentliga förändringar i den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal (7 kap. 10 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* ifrågasätter dock behovet av bindande föreskrifter om internrevisionens granskning av utlagd verksamhet för alla clearingbolag oavsett deras storlek och anser att det bör vara tillräckligt med allmänna råd. *Bankgirot* och *Getswish* föreslår att clearingbolagens internrevision ska utgå från en riskbaserad granskning av utkontrakterad verksamhet i stället för att granskningen ska ske löpande. Enligt deras uppfattning är det i överensstämmelse med EBA:s riktlinjer för utkontraktering.

Finansinspektionens skäl: Ett clearingbolag som har uppdragit åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten, ska efter att det har ingått ett uppdragsavtal kunna ansvara för att de grundläggande förutsättningarna i 3 kap. 6 § första stycket clearinglagen är uppfyllda. Clearingbolaget behöver därför ha insyn i den verksamhet som uppdragstagaren utför för bolagets räkning och kontrollera att de krav som anges i den bestämmelsen är uppfyllda. Clearingbolaget bör övervaka och kontrollera hur uppdragstagaren utför uppgifterna och att den löpande kan utföra uppdraget. Detta kan till exempel ske genom kvalitetssäkring i form av löpande kontrollaktiviteter riktade mot uppdragstagaren och den verksamhet som omfattas av uppdragsavtalet, som till exempel övervakning, uppföljning, rapportering och möten. I sådan kvalitetssäkring ligger också

att åtgärder ska vidtas om någon avvikelse iakttas, till exempel genom att begära att uppdragstagaren upprättar en åtgärdsplan och fastställer en tid för när återrapportering ska ske. Dessa aktiviteter, som är av mer löpande karaktär och utförs av första försvarslinjen, kan även kompletteras av internrevisionsinsatser.

Till skillnad från *Getswish* anser Finansinspektionen att bestämmelserna om internrevisionens granskning av verksamhet som omfattas av uppdragsavtal bör vara bindande för att säkerställa att de följs och för att åstadkomma tydlighet för clearingbolagen och Finansinspektionen.

Om övervakningen och kontrollen visar att uppdragstagaren inte utför uppgifterna på ett tillfredsställande sätt eller i enlighet med de krav som clearingbolaget ställer på uppdragstagaren, bör clearingbolaget vidta de åtgärder som kan vara nödvändiga. Clearingbolaget bör också kunna vidta nödvändiga åtgärder för att minimera den skada som skulle kunna uppstå om uppdragstagarens verksamhet inte håller överenskommen kvalitet eller driftssäkerhet. Avsikten med bestämmelsen i 7 kap. 8 § clearingföreskrifterna är att tydliggöra vad ett clearingbolag ska rikta in sin löpande uppföljning på, bland annat genom att knyta an till de krav som ett clearingbolag ska ställa på en uppdragstagare enligt 7 kap. 7 § första stycket 2 samma föreskrifter.

Om ett clearingbolag uppdrar åt någon annan att utföra uppgifter som är av betydelse för clearingverksamheten så kan detta medföra risker för försämring av eller avbrott i de tjänster som clearingbolaget tillhandahåller. För att ett clearingbolag ska kunna säkerställa att den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal bedrivs enligt de regler som gäller för verksamheten bör bolagets funktion för internrevision löpande granska verksamhet som omfattas av sådana avtal (7 kap. 9 § clearingföreskrifterna). Ett sådant krav ligger också i linje med punkterna 50 och 51 i EBA:s riktlinjer för utkontraktering.

Finansinspektionen instämmer i och för sig med *Bankgirot* och *Getswish* om att den granskning som clearingbolagets funktion för internrevision utför ska vara riskbaserad. Utkontraktering innebär dock i princip alltid ökade risker och bör granskas löpande. Internrevisionens granskning bör innefatta både uppdragstagaren och hur clearingbolaget självt hanterar och kontrollerar sin utkontraktering.

För att Finansinspektionen ska kunna bedriva en effektiv tillsyn av hur clearingbolagen följer bestämmelserna om uppdragsavtal bör det krävas att ett clearingbolag informerar inspektionen om väsentliga förändringar i den verksamhet som omfattas av ett uppdragsavtal.

Åtgärder för att kunna avsluta ett uppdrag

Finansinspektionens ställningstagande: Ett clearingbolag ska säkerställa att ett uppdrag till en uppdragstagare kan avslutas utan att det medför större störningar i clearingverksamheten och utan att det begränsar bolagets möjlighet att uppfylla de krav som gäller för clearingverksamheten. Ett clearingbolag ska ha ändamålsenliga planer med visst innehåll för detta. Planerna ska regelbundet utvärderas och uppdateras om det behövs (7 kap. 11 § clearingföreskrifterna).

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll, men innehöll ett krav på att planerna skulle testas.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det. *Getswish* anför att kravet på att planerna ska testas och uppdateras vid behov är otydligt och efterfrågar förtydligande av om det är den regelbundna testningen av planerna och uppdateringen av planerna som ska göras vid behov eller om det är uppdatering av planerna som ska ske vid behov. *Getswish* anser att det är tillräckligt att testning genomförs vid behov. *Getswish* anser också att bestämmelsen om testning och uppdatering av planerna bör utformas som allmänna råd i linje med vad som kommer till uttryck i EBA:s riktlinjer. *Bankgirot* anser att omfattningen av testerna behöver förtydligas. Enligt *Bankgirot* framstår det som oskäligt betungande utifrån tidsåtgång och kostnad att årligen utföra fullständiga tester av alternativa arrangemang. *Bankgirot* anser att bestämmelsen i stället bör utformas i linje med EBA:s riktlinjer för utkontraktering som föreskriver att exitplaner bör prövas om så är lämpligt. *Advokatsamfundet* ifrågasätter om det är påkallat med krav på regelbunden testning av planer för hur ett uppdrag ska avslutas för just clearingbolag när sådana krav inte ställs på andra företag under Finansinspektionens tillsyn. Något motsvarande krav på tester och planer följer inte av EBA:s riktlinjer för utkontraktering eller SRK-föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Det är viktigt att ett clearingbolag kan avsluta ett uppdrag utan att det påverkar clearingverksamheten alltför negativt eller medför betydande störningar i den. För att kunna säkerställa detta bör det

införas ett krav på att clearingbolaget för varje enskilt uppdragsavtal ska ta fram en plan för att undvika sådan negativ påverkan och sådana störningar. I planen bör clearingbolaget ange de alternativa sätt som uppgifterna i stället kan utföras på och de risker som är förenade med de olika alternativen. Sådana alternativ kan vara att clearingbolaget fortsättningsvis kommer att utföra uppgifterna i egen regi eller uppdra åt någon annan uppdragstagare att utföra dem. Om clearingbolaget avser att uppdra åt någon annan att utföra uppgifterna, bör det också framgå vilka potentiella uppdragstagare som kan bli aktuella och vilka risker som är förenade med dem.

För att ett clearingbolag ska kunna avgöra vilket av de olika alternativen som kan säkerställa att verksamheten även i fortsättningen bedrivs med operativ stabilitet och en tillfredsställande driftssäkerhet, bör planerna också innehålla en beskrivning av

- konsekvenserna av att uppdraget avslutas och att uppgifterna i stället ska utföras av clearingbolaget eller någon annan,
- de åtgärder som clearingbolaget behöver vidta med anledning av att uppdraget avslutas, till exempel att återta information och data som finns hos uppdragstagaren, och
- den tid och de resurser som bolaget bedömer kommer att krävas för de åtgärder som behöver vidtas.

I likhet med *Advokatsamfundet*, *Bankgirot* och *Getswish* anser Finansinspektionen att ett krav på regelbunden testning av planerna vore oproportionerligt betungande. Det bör i stället införas ett krav på att ett clearingbolag ska utvärdera planerna och uppdatera dem vid behov. Utvärderingen bör säkerställa att planerna kommer att vara tillämpbara ifall ett uppdrag avslutas och att de möjliggör för clearingbolaget att det kan fortsätta den utlagda verksamheten i egen regi eller hos en annan uppdragstagare.

Getswish har efterfrågat ett förtydligande av om det är uppdateringen av planerna som ska ske vid behov eller om även testningen ska ske vid behov. Som framgår ovan införs det inte något krav på testning. I stället ställs det krav på att planerna ska utvärderas. Utvärderingen ska göras regelbundet men uppdatering av planerna behöver bara göras om det finns ett behov. Till skillnad från Bankgirot anser Finansinspektionen att det är nödvändigt att bestämmelsen är bindande för att säkerställa att den följs.

Ansökan om godkännande av uppdragsavtal

Finansinspektionens ställningstagande: En ansökan om godkännande av ett uppdragsavtal som innebär en väsentlig förändring av förutsättningarna för clearingverksamheten ska innehålla

- en beskrivning av de uppgifter som uppdragstagaren ska utföra,
- en beskrivning av hur clearingbolaget säkerställer att bolaget uppfyller de krav i fråga om uppdragsavtal som anges i clearingföreskrifterna,
- de bedömningar som clearingbolaget ska göra inför det att bolaget ingår ett uppdragsavtal, och
- en beskrivning av de åtgärder som bolaget ska vidta under avtalstiden.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Enligt 3 kap. 6 § andra stycket clearinglagen krävs Finansinspektionens godkännande av ett uppdragsavtal som innebär en väsentlig förändring av förutsättningarna för clearingverksamheten. Det bör i clearingföreskrifterna anges vad en ansökan om ett sådant godkännande ska innehålla (7 kap. 12 § clearingföreskrifterna). Detta gör det enklare för ett clearingbolag att utforma sin ansökan. Tydliga krav på ansökans innehåll kan också antas leda till att fler ansökningar redan från början innehåller de uppgifter som Finansinspektionen behöver för sin prövning, vilket kan underlätta inspektionens handläggning och förkorta handläggningstiden.

Finansinspektionen vill understryka vikten av att ett clearingbolag som planerar att ingå ett uppdragsavtal som innebär en väsentlig förändring av förutsättningarna för clearingverksamheten, och som därför kräver inspektionens godkännande, beaktar den tid som ett sådant ansökningsförfarande kan ta, så att kontinuiteten i verksamheten kan säkerställas.

2.2 Ändringar i befintliga föreskrifter

2.2.1 Ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning

Finansinspektionens ställningstagande: Tillämpningsområdet för Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2023:12) om ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning i vissa finansiella företag (föreskrifterna om prövning av ägare, ägarledning och ledning) utvidgas till att även omfatta clearingbolag och filialer till utländska clearingbolag (1 § föreskrifterna om prövning av ägare, ägarledning och ledning).

Finansinspektionen gör även vissa redaktionella ändringar i 6 § och i bilaga 1 b till föreskrifterna om prövning av ägare, ägarledning och ledning.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter på det.

Finansinspektionens skäl: Enligt 5 kap. 8 § clearinglagen ska bestämmelserna om ägarprövning i 14 kap. 1 §, 2 § första och andra styckena, 2 b och 3 §§, 4 § första och tredje styckena och 5–9 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse tillämpas även för clearingbolag. Det följer av 2 kap. 3 § 4 clearinglagen att den som ska ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem, ska ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av bolaget och i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Liknande bestämmelser finns för bland annat betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar (2 kap. 6 § första stycket 4 och 2 kap. 8 § lagen [2010:751] om betaltjänster och 2 kap. 6 § första stycket 4 och 3 kap. 4 § lagen [2011:755] om elektroniska pengar). Bestämmelser om ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning för sådana företag finns i föreskrifterna om prövning av ägare, ägarledning och ledning. Finansinspektionen anser att det är lämpligt att bestämmelser om ägar-, ägarlednings- och ledningsprövning samlas i samma föreskrifter eftersom det bidrar till överskådlighet.

Bestämmelserna som rör styrelsen eller styrelseledamöter eller prövning om ägares lämplighet gäller inte för filialer till utländska clearingbolag (1 kap. 2 § andra stycket clearinglagen). Däremot ska lämpligheten för den verkställande direktörens för en sådan filial prövas. Mot den bakgrunden bör endast 9 § föreskrifterna om prövning av ägare, ägarledning och ledning

gälla för filialer till utländska clearingbolag. I den paragrafen anges bland annat vilka uppgifter som ett företag ska lämna till Finansinspektionen i samband med att det utser en ny verkställande direktör.

Det bör göras redaktionella ändringar i föreskrifterna om prövning av ägare, ägarledning och ledning för att rätta felaktiga hänvisningar i 6 § och i avsnitt 2.2 i bilaga 1 b till avsnitt 2.9.1 och 2.9.2 i bilaga 1 b som rätteligen ska vara till avsnitt 2.10.1 och 2.10.2 i samma bilaga. Hänvisningen i avsnitt 2.10.2 i bilaga 1 b till fråga 1.e ska rätteligen vara till fråga 1.f i samma avsnitt.

I övrigt görs vissa språkliga och redaktionella ändringar i bilagorna 1 a och 1 b till föreskrifterna.

2.2.2 Följdändringar

Finansinspektionens ställningstagande: Följdändringar görs i följande föreskrifter och allmänna råd:

1. Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag,
2. Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:17) om verksamhet på marknadsplatser,
3. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:14) om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen,
4. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:4) om hantering av operativa risker, och
5. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2014:5) om informationssäkerhet, it-verksamhet och insättningssystem.

Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2020:15) om ersättningspolicy i börser och clearingorganisationer ska upphöra att gälla och ersättas av nya allmänna råd om ersättningspolicy i börser.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har inga synpunkter på förslagen. *Nordic Growth Market* föreslår dock att de nya allmänna råden om ersättningspolicy i börser utformas med hänsyn till motsvarande regler

för värdepappersinstitut avseende uppskjuten utbetalning av rörlig ersättning samt offentliggörande om uppgifter om ersättningar.

Finansinspektionens skäl: Clearingorganisationer omfattas i dag av Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i börser och clearingorganisationer. Med hänsyn till den typ av verksamhet som clearingbolagen kommer att bedriva bedömer Finansinspektionen att det inte finns behov av allmänna råd om ersättningspolicy i sådana bolag. De allmänna råden om ersättningspolicy i börser och clearingorganisationer bör därför upphöra att gälla och ersättas av nya allmänna råd som gäller bara för ersättningspolicy i börser. *Nordic Growth Market* har framfört synpunkter på det materiella innehållet i de nya allmänna råden om ersättningspolicy för börser. Det saknas dock utrymme för att göra en bredare översyn av dessa allmänna råd inom ramen för detta regelprojekt.

Begreppet ”clearingorganisation” bör ersättas av begreppet ”clearingbolag” i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:14) om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen. Anledningen till det är att Finansinspektionen behöver få in de uppgifter om ägarförhållanden som anges i föreskrifterna även från clearingbolag för att kunna bedriva en effektiv tillsyn.

Ändringarna i övriga föreskrifter och allmänna råd syftar till att ta bort begreppet ”clearingorganisation”, eftersom begreppet tas bort ur LV.

2.2.3 Övriga ändringar

Finansinspektionens ställningstagande: Begreppet ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” tas bort ur Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:17) om verksamhet på marknadsplatser.

Begreppet ”auktoriserade marknadsplatser” tas bort ur Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:14) om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig har inte haft några synpunkter på förslaget.

Finansinspektionens skäl: Enligt 1 a kap. 3 § första stycket 3 Finansinspektionens föreskrifter om verksamhet på marknadsplatser ska ett företag

som ansöker om tillstånd enligt 1 § första stycket 1 eller 2 samma föreskrifter bifoga ett revisorsintyg som är utfärdat av antingen en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen. Möjligheten att bli godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen har dock tagits bort. En godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen benämns i stället numera auktoriserad revisor (se prop. 2012/13:61 s. 38 och SFS 2013:217). Det bör därför gälla att det aktuella intyget ska ha utfärdats av en auktoriserad revisor. Finansinspektionen gör därför en ändring med den innebörden i 1 a kap. 3 § första stycket 3 Finansinspektionens föreskrifter om verksamhet på marknadsplatser.

Det anges i 1 § 12 Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om rapportering av ägares kvalificerade innehav och ägarintressen att föreskrifterna och de allmänna råden gäller för auktoriserade marknadsplatser. I 2 § samma föreskrifter anges att bland andra auktoriserade marknadsplatser ska lämna viss information till inspektionen.

I samband med att LV trädde i kraft den 1 november 2007 togs begreppet ”auktoriserad marknadsplats” bort ur svensk lagstiftning (prop. 2006/07:115 s. 335). Begreppet bör därför inte heller användas i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd.

Finansinspektionen har av naturliga skäl inte längre något bemyndigande att meddela föreskrifter för auktoriserade marknadsplatser. De aktuella föreskrifterna beslutades emellertid den 17 mars 2011, det vill säga först efter att ett tidigare bemyndigande hade upphört att gälla. Föreskrifterna har därför, i fråga om auktoriserade marknadsplatser, aldrig varit giltiga. Finansinspektionen anser därför att avsaknaden av bemyndigande i fråga om auktoriserade marknadsplatser inte hindrar att begreppet tas bort ur föreskrifterna.

2.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Finansinspektionens ställningstagande: Clearingföreskrifterna ska träda i kraft den 1 juli 2024. Ändringsföreskrifterna och de nya och ändrade allmänna råden träder i kraft vid samma tidpunkt. Samtidigt ska Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2020:15) om ersättningspolicy i börser och clearingorganisationer upphöra att gälla.

I clearingföreskrifterna införs en övergångsbestämmelse som innebär att bestämmelserna i 7 kap. 1–11 §§ samma föreskrifter ska tillämpas från och

med den 1 juli 2025 när det gäller uppdragsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Enligt förslaget skulle dock 7 kap. 1–11 §§ clearingföreskrifterna tillämpas från och med den 1 januari 2025 när det gäller uppdragsavtal som ingåtts före ikraftträdandet.

Remissinstanserna: *Bankgirot* anser att clearingföreskrifternas bestämmelser om redan ingångna uppdragsavtal är betungande och att tillämpningen av dem på sådana avtal därför bör senareläggas ytterligare.

Finansinspektionens skäl: Clearinglagen träder i kraft den 1 juli 2024. Clearingföreskrifterna fyller ut de krav som ställs i lagen och bör därför träda i kraft samma dag. Det bör även ändringsföreskrifterna och de nya och ändrade allmänna råden göra.

Det är endast Bankgirot som har tillstånd att bedriva clearingverksamhet enligt 19 kap. LV. Finansinspektionen konstaterar att Bankgirot därför inte kommer att behöva ansöka om tillstånd att bedriva clearingverksamhet enligt clearinglagen (se punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till clearinglagen). Med hänsyn till detta och då det inte finns någon övergångsbestämmelse som anger något annat, ska Bankgirot följa de nya reglerna när de har trätt i kraft.

Bestämmelserna om uppdragsavtal i 7 kap. clearingföreskrifterna tar bland annat sikte på vad ett clearingbolag ska säkerställa inför att det ingår ett uppdragsavtal och under avtalstiden. Det innebär att Bankgirot kan behöva omförhandla redan ingångna uppdragsavtal för att kunna uppfylla kraven. I likhet med *Bankgirot* anser Finansinspektionen att tidpunkten för när 7 kap. 1–11 §§ ska börja tillämpas på redan ingångna uppdragsavtal bör skjutas fram ytterligare. Inspektionen anser därför att det finns skäl att införa en övergångsbestämmelse som innebär att bestämmelserna i 7 kap. 1–11 §§ clearingföreskrifterna ska tillämpas på sådana uppdragsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet först från och med den 1 juli 2025.

Finansinspektionen anser att det saknas behov av andra övergångsbestämmelser.

3 Konsekvenser

3.1 Inledning

Ett antal bestämmelser som finns i SRK-föreskrifterna, föreskrifterna om operativa risker och it-föreskrifterna ska, enligt clearingföreskrifterna, tillämpas av clearingbolag. Clearingorganisationer omfattas redan i dag av delar av bestämmelserna i föreskrifterna om operativa risker och it-föreskrifterna. Finansinspektionen inför även ett antal tillkommande krav, utöver de som finns i de föreskrifterna om operativa risker och it-föreskrifterna.

Finansinspektionen anser att det är lämpligt att föreskrifterna träder i kraft samtidigt som clearinglagen, det vill säga den 1 juli 2024. Bestämmelserna i 7 kap. 1–11 §§ clearingföreskrifterna ska när det gäller uppdragsavtal som har ingåtts före ikraftträdandet tillämpas från och med den 1 juli 2025. Finansinspektionen bedömer att det endast är ett fåtal bolag som kommer att påverkas av föreskrifterna och ser därför inget behov av några särskilda informationsinsatser.

Clearinglagen är en nationell lagstiftning och är inte föranledd av någon EU-rättsakt. Clearingföreskrifterna gäller ett område där det saknas en harmoniserad EU-reglering vilket innebär att de går utöver Sveriges direkta skyldigheter som EU-medlemsstat. Finansinspektionen bedömer dock att föreskrifterna är förenliga med EU-rätten.

Kommerskollegium bedömer att clearingföreskrifterna inte aktualiserar en anmälningsskyldighet enligt tjänstedirektivet⁵, men däremot eventuellt enligt anmälningsdirektivet⁶. *Kommerskollegium* anser att Finansinspektionen bör bedöma om bestämmelserna i föreskrifterna utgör sådana föreskrifter om informationssamhällets tjänster som ska anmälas enligt 6 § förordningen (1994:2029) om tekniska regler (anmälningsförordningen). Även *Getswish* anser att clearingverksamhet kan vara en informations-samhällets tjänst som ska anmälas enligt anmälningsförordningen.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Med tekniska regler som ska anmälas enligt anmälningsförfordningen avses bland annat föreskrifter om informationssamhällets tjänster (2 § första stycket 1 b nämnda förfordning), som definieras som krav av allmän art rörande tillträde till och utövande av verksamhet med informations-samhällets tjänster, särskilt bestämmelser om dem som tillhandahåller tjänster, tjänster och tjänstemottagare. Från anmälningskravet undantas uttryckligen föreskrifter som inte särskilt avser informationssamhällets tjänster eller som endast indirekt träffar sådana tjänster (2 § första stycket 4 förfordningen).

Clearinglagen, som clearingföreskrifterna kompletterar, har inte anmälts till Europeiska kommissionen (kommissionen) enligt anmälningsdirektivet. Med beaktande härav och då clearingföreskrifterna inte heller i sig kan anses vara av sådant slag att de särskilt avser informationssamhällets tjänster anser Finansinspektionen att föreskrifterna inte utgör sådana tekniska regler som Kommerskollegium ska underrättas om och som ska anmälas till kommissionen.

Mer information om bakgrunden till att Finansinspektionen inför nya bestämmelser för clearingbolag finns i avsnitt 1.1. I avsnitt 1.3 redogör Finansinspektionen för om alternativa lösningar finns och behovet av att genom föreskrifter precisera de krav som clearinglagen ställer. Ett resonemang om tillämpliga bemyndiganden för clearingföreskrifterna finns i avsnitt 1.4.

Finansinspektionen bedömer att konsekvenserna av förslaget i huvudsak kommer kunna utvärderas inom ramen för den löpande tillsynen samt efter att Finansinspektionen har handlagt ärenden tillhörande de ärendetyper som regleras i föreskrifterna. Detta kan inte ske innan samtliga delar av föreskrifterna har börjat tillämpas vilket ska ske den 1 juli 2025

Regelrådet anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ den vid tidpunkten för remitteringen gällande förfordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Regelrådet påtalar dock att det finns brister i de delar av konsekvensutredningen som rör alternativa lösningar, konkurrensförhållanden för berörda företag och den särskilda hänsyn som har tagits till små företag vid reglernas utformning. Finansinspektionen har med anledning av detta kompletterat avsnitt 2.1.2 om ansökan om tillstånd för clearingverksamhet och konsekvensutredningens avsnitt 3.5.

Nedan redogör Finansinspektionen för de konsekvenser som föreskrifterna bedöms få, i synnerhet för clearingbolagen, konsumenterna och inspektionen. Om inget annat anges är de kostnader som redovisas uppskattningar av kostnader per bolag. De faktiska kostnaderna kan komma att avvika från Finansinspektionens uppskattningar.

3.2 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Clearingföreskrifterna förväntas kunna bidra till en ökad stabilitet och driftssäkerhet hos clearingbolagen. Det gynnar såväl konsumenter och företag som samhället i stort genom att bidra till ett väl fungerande och stabilt finansiellt system.

Föreskrifterna bedöms innebära ökade kostnader för clearingbolagen inom ett antal olika områden. Clearingbolagen tillhandahåller inte några tjänster direkt till konsumenter. Det är clearingbolagens kunder, clearingdeltagarna, som erbjuder sådana tjänster. Om clearingbolagen väljer att höja sina priser till följd av de ökade kostnader som föreskrifterna innebär kommer konsumenterna därför inte att påverkas direkt, utan indirekt via de avgifter som de betalar till clearingdeltagarna. Sannolikheten att kostnadsökningarna leder till någon nämnvärd påverkan på de avgifter som konsumenter betalar till clearingdeltagarna bedöms i nuläget dock som låg.

3.3 Konsekvenser för företagen

Clearingföreskrifterna gäller för aktiebolag som har tillstånd att bedriva clearingverksamhet i dag samt för bolag som ansöker om sådant tillstånd. De gäller även för filialer till utländska clearingbolag. De bolag som i första hand omfattas är Bankgirot, som har tillstånd och som inte behöver ansöka om tillstånd på nytt med anledning av clearinglagen, och Getswish, som nu kan komma att ansöka om tillstånd. Dessa bolag är medelstora till stora med mellan 70 och 160 anställda samt årliga omsättningar som uppgick till mellan cirka 0,25 och 1,25 miljarder kronor år 2022. Finansinspektionen bedömer att det i nuläget inte kommer att vara några ytterligare bolag som ansöker om tillstånd. Det kan dock inte uteslutas att så sker framöver.

3.3.1 Engångskostnader

Eftersom clearingföreskrifterna är relativt omfattande och täcker in ett flertal olika områden är det troligt att de aktörer som kan beröras av

föreskrifterna kommer att behöva avsätta resurser för att analysera clearingföreskrifterna för att kunna bedöma vilka åtgärder de måste vidta för att kunna följa bestämmelserna. Finansinspektionen uppskattar att clearingbolagens kostnader för detta uppgår till mellan 60 000 och 125 000 kronor (cirka 40 till 80 timmar à 1 531 kronor⁷).

Det är troligt att clearingbolagen redan i dag lever upp till relativt stora delar av de krav som ställs i bestämmelserna, vilket begränsar konsekvenserna. En av anledningarna till att bolagen redan uppnår kraven är att de har valt att följa tillämpliga delar av PFMI-principerna. Finansinspektionen bedömer dock att clearingbolagen, även inom de områden där de i huvudsak bedöms uppnå kraven, behöver göra justeringar i sina interna regler, rutiner, processer och kontroller. Det kan även bli nödvändigt att upprätta nya styrdokument, främst när det gäller styrning och riskhantering. Finansinspektionen uppskattar att ett clearingbolags kostnader för dessa justeringar skulle kunna bli mellan 300 000 och 600 000 kronor (cirka 200 till 400 timmar à 1 531 kronor).

Utöver ovanstående finns det även ett antal specifika områden där Finansinspektionen anser att konsekvenserna bör redogöras för separat.

När det gäller informationssäkerhet och it-verksamhet har Finansinspektionen valt att utgå från bestämmelser som redan i dag gäller för clearingorganisationer. Till dessa bestämmelser finns det allmänna råd som inspektionen tar in i clearingföreskrifterna och som därigenom bli bindande för clearingbolagen. Konsekvensen av detta bedöms dock bli begränsad eftersom clearingbolagen troligen redan följer de allmänna råden. Finansinspektionen bedömer att clearingbolagen trots detta kan behöva göra ett antal mindre justeringar. Kostnaden för detta uppskattas till mellan 60 000 och 90 000 kronor (cirka 40 till 60 timmar à 1 531 kronor) för ett clearingbolag.

Ett område där clearingföreskrifterna innebär utökade och skärpta krav är när det gäller uppdragsavtal. Föreskrifterna innebär bland annat att clearingbolagen ska säkerställa en obegränsad rätt till revision, inklusive tillgång till uppdragstagarens lokaler och it-system. Clearingbolagen ska även ha möjlighet att avsluta ett uppdragsavtal utan större påverkan på verksamheten. Finansinspektionen utesluter inte att clearingbolagens befintliga uppdragsavtal i viss mån kan behöva förhandlas om för att omhänderta de

⁷ 2 § förordningen (2009:1237) om timkostnadsnorm inom rättshjälpsområdet.

nya kraven. Hur stora bolagens kostnader totalt sett kommer att bli är svårt för inspektionen att uppskatta. Bedömningen är att det skulle kunna röra sig om mellan 385 000 och 1 500 000 kronor (cirka 250 till 1 000 timmar à 1 531 kronor) i engångskostnader för ett clearingbolag. Det går heller inte att utesluta att uppdragstagarens tjänster blir dyrare till följd av de tillkommande kraven.

Finansinspektionen bedömer att det är ett (1) bolag som kan komma att behöva ansöka om tillstånd i närtid, vilket innebär att bolaget kommer att behöva avsätta resurser för att arbeta med ansökan. Att ett bolag blir tillståndspliktigt är emellertid en följd av clearinglagen och inte en följd av clearingföreskrifterna i sig. Däremot innebär föreskrifterna att det ställs högre krav på en ansökan om tillstånd, än om föreskrifterna inte införs. Detta beror på att det genom clearingföreskrifterna närmare specificeras på vilket sätt som bolagen ska uppfylla bestämmelserna i clearinglagen, vilket kräver ytterligare merarbete för bolagen än om föreskrifterna inte införs. Å andra sidan bör bolagens arbete med en ansökan underlättas av att kraven på innehållet i ansökan preciseras i föreskrifterna. Ett bolags merkostnader till följd av de högre kraven kan uppskattas till mellan cirka 1 150 000 och 2 300 000 kronor (cirka 750 till 1 500 timmar à 1 531 kronor). Det kan inte heller uteslutas att bolaget väljer att anlita extern kompetens för delar av detta arbete, något som i så fall får påverkan på kostnaderna. Om detta görs i större utsträckning kan kostnaderna komma att bli högre än de som uppskattats.

Ett bolag som ansöker om tillstånd att bedriva clearingverksamhet enligt clearinglagen kommer även att behöva betala en avgift till Finansinspektionen för prövning av ansökan. Avgiften för prövning av en ansökan om tillstånd att driva clearingverksamhet kommer att uppgå till mellan 490 000 och 12 600 000 kronor (4 § och bilagan till förordningen [2001:911] om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen i lydelsen från och med den 1 juli 2024). Ett bolag som när clearinglagen träder i kraft har tillstånd att bedriva clearingverksamhet enligt 19 kap. LV behöver dock inte ansöka om tillstånd enligt clearinglagen (se punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till clearinglagen).

3.3.2 Årliga kostnader

När det gäller uppdragsavtal införs även utökade krav på uppföljning, kvalitetssäkring och granskning. Även detta bedöms leda till ökade kostnader för clearingbolagen, och det kan inte heller uteslutas att extern

kompetens behöver anlitas. Det innebär ökade kostnader jämfört med om bolagen enbart använde sig av egen personal. Finansinspektionen bedömer att ett clearingbolags årliga kostnader skulle kunna öka med mellan 385 000 och 1 500 000 kronor (cirka 250 till 1 000 timmar à 1 531 kronor) till följd av detta. Om extern kompetens används tillkommer kostnader för det.

Clearingföreskrifterna innebär att clearingbolagen, för att kunna beräkna det kapitalkrav som följer av clearinglagen, ska utföra en riskbaserad kapitalkravsberäkning. Denna aktivitet är troligen relativt omfattande och Finansinspektionen bedömer att ett clearingbolags årliga kostnader kan komma att uppgå till mellan 75 000 och 230 000 kronor (cirka 50 till 150 timmar à 1 531 kronor).

Även när det gäller beredskap inför Finansinspektionen delvis nya krav, bland annat kopplade till de tester och övningar som ett clearingbolag ska utföra. Inom beredskapsområdet införs även ett krav på att ett clearingbolag ska ha ett alternativt driftställe om det inte är uppenbart obehövligt. Det kan inte uteslutas att vissa anpassningar behöver göras till följd av de nya kraven. Totalt sett bedömer Finansinspektionen att ett clearingbolags kostnader kan uppskattas till mellan 230 000 och 460 000 kronor (cirka 150 till 300 timmar à 1 531 kronor) årligen för att säkerställa att föreskrifterna följs.

Clearingföreskrifterna medför utökade krav inom intern styrning och kontroll. Det innebär bland annat utökade krav på processbeskrivningar, riskidentifiering och riskhantering i form av kontroller och testning av dessa. Finansinspektionen bedömer att ett clearingbolags årliga kostnader kan öka med mellan 300 000 och 600 000 kronor (cirka 200 till 400 timmar à 1 531 kronor) till följd av detta.

3.4 Summering av konsekvenser för företagen

Finansinspektionens samlade bedömning av de kostnader som föreskrifterna medför fördelas mellan engångskostnader och årliga kostnader enligt följande.

Finansinspektionen bedömer att clearingbolagens engångskostnader totalt uppgår till mellan cirka 800 000 och 2 300 000 kronor per bolag. Utöver detta tillkommer de merkostnader som Finansinspektionen bedömer att en tillståndsansökan utifrån clearingföreskrifterna kan medföra. Ett företag som när clearinglagen träder i kraft har tillstånd att bedriva clearingverksamhet

enligt 19 kap. LV behöver dock inte ansöka om ett tillstånd enligt clearinglagen (jfr punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till clearinglagen).

Bedömningen av de totala tillkommande årliga kostnaderna uppgår till mellan cirka 1 000 000 och 2 800 000 kronor per bolag.

Det bör även nämnas att de nya reglerna väntas medföra positiva effekter bland annat på clearingbolagens förmåga att hantera risker både i den egna verksamheten och i sådan verksamhet som omfattas av uppdragsavtal, samt skapa bättre förutsättningar för en stabil drift av clearingbolagens verksamhet. Detta bidrar i förlängningen till ett väl fungerande och stabilt finansiellt system. Engångskostnader förknippade med att hantera incidenter och kriser bör även kunna minska som en konsekvens av skärpta förebyggande krav som bidrar till att öka clearingbolagens motståndskraft.

3.5 Konsekvenser för små företag

Föreskrifterna bedöms inte i någon större utsträckning påverka andra företag än de som anges i avsnitt 3.3, det vill säga clearingbolagen. För att säkerställa att kraven inte blir alltför betungande för mindre bolag införs en bestämmelse om proportionalitet i 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna.

Det kan inte helt uteslutas att de kostnader som föreskrifterna för med sig för clearingbolagen har påverkan på bolagens prisnivå gentemot clearingdeltagarna. Finansinspektionen bedömer dock utifrån de kostnadsuppskattningar som gjorts att påverkan troligen blir marginell.

Enligt *Regelrådet* är det otydligt hur proportionalitetsprincipen ska tillämpas, vilket gör det svårt för framför allt mindre företag att bedöma vad som krävs av dem enligt föreskrifterna.

Bestämmelsen i 1 kap. 4 § clearingföreskrifterna om proportionalitet innebär inte att ett clearingbolag kan underlåta att tillämpa vissa bestämmelser men möjliggör för det att beakta just sina risker vid tillämpningen av de materiella bestämmelserna.

Regelrådet anser att de föreslagna clearingföreskrifterna innebär ökade krav på clearingbolagen, framför allt när det gäller tillståndsansökan, vilket höjer tröskeln för nya företag att ta sig in på marknaden. Föreskrifterna har därför enligt Regelrådet en uppenbar påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag på marknaden. Regelrådet anser att Finansinspektionens

beskrivning av de föreslagna föreskrifternas påverkan på konkurrensförhållandena för företag är bristfällig.

Som Regelrådet framhåller innebär kraven att det blir svårare för nya aktörer att ta sig in på marknaden. Med hänsyn till den verksamhet som clearingbolag bedriver och dess betydelse för det finansiella systemet anser Finansinspektionen dock att kraven är befogade. Clearingföreskrifterna innehåller en bestämmelse om proportionalitet, som kan bidra till att mildra eventuella effekter på konkurrensen för det fall att bolag av olika storlek ansöker om tillstånd.

3.6 Konsekvenser för Finansinspektionen

Clearingföreskrifterna innehåller nya och skärpta krav på clearingbolagen. En konsekvens av detta blir att Finansinspektionens tillsyn över bolagen behöver utökas på de områden där nya krav tillkommer, exempelvis när det gäller riskhantering och verksamhet som omfattas av uppdragsavtal. Finansinspektionen bedömer även att det i viss mån kommer att behöva avsättas mer resurser för att pröva en ansökan om tillstånd för att bedriva clearingverksamhet enligt clearinglagen jämfört med om en ansökan görs innan den lagen börjar tillämpas.

3.7 Övriga konsekvenser

Föreskrifterna bedöms inte få några andra beaktansvärda konsekvenser.